ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਬੈਂਕੌਕ

ਦਾ

ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

੧ੳ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ

"ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਚੀਮੈਕ (ਸਿਰਸਾ)

ਦਾ

ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ"

ਸੰਨ 1959 ਤੀਕ

"ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਲਕੀਆਂ"

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

ੴ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1.	10 ਜਨਵਰੀ 1934	24 ਜਨਵਰੀ 1934	ਸੇਠ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ
2.	29 ਜਨਵਰੀ 1948	9 ਮਾਰਚ 1948	ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
3.	22 ਨਵੰਬਰ 1948	10 ਦਸੰਬਰ 1948	ਜੀ. ਐਸ. ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ
4.	22 ਫਰਵਰੀ 1950	8 ਮਾਰਚ 1950	(ਤ੍ਰਿਜ਼ਾਮਹੱਲਾ) ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
5.	27 ਅਪਰੈਲ 1950	30 ਅਪਰੈਲ 1950	ਜੀ. ਐਸ. ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ
6.	30 ਅਕਤੂਬਰ 1950	3 ਨਵੰਬਰ 1950	ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ
7&8.	28 ਜਨਵਰੀ 1951	17 ਫਰਵਰੀ 1951 (ਸਿੰਗਾਪੁਰ)	ਕੇ. ਐਸ. ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ
9.	14 ਸਤੰਬਰ 1951	21 ਸਤੰਬਰ 1951	ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ
10.	25 ਜਨਵਰੀ 1952	10 ਫਰਵਰੀ 1952	ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
11.	5 ਨਵੰਬਰ 1952	13 ਨਵੰਬਰ 1952	ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ
12.	10 ਜਨਵਰੀ 1953	26 ਜਨਵਰੀ 1953	ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਕੰਪਨੀ
13.	20 ਜੂਨ 1953	27 ਜੂਨ 1953	ਸੱਤ ਬੀਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ
14.	7 ਫਰਵਰੀ 1954	20 ਫਰਵਰੀ 1954	ਜੀ. ਐਸ. ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ
15.	27 ਸਤੰਬਰ 1954	9 ਅਕਤੂਬਰ 1954	ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ
16.	27 ਜਨਵਰੀ 1955	8 ਫਰਵਰੀ 1955	ਸੇਠ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
17.	16 ਅਕਤੂਬਰ 1955	24 ਅਕਤੂਬਰ 1955	ਸੇਠ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ 'ਪ੍ਰੀਤਮ'
18.	4 ਫਰਵਰੀ 1956	18 ਫਰਵਰੀ 1956	ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ
19.	11 ਅਕਤੂਬਰ 1956	17 ਅਕਤੂਬਰ 1956	ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ
20.	27 ਜਨਵਰੀ 1957	9 ਫਰਵਰੀ 1957	ਨਾਮਧਾਰੀ ਜੱਥਾ (16 ਸਰੀਰ)
21.	22 ਸਤੰਬਰ 1957	5 ਅਕਤੂਬਰ 1957	ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ
22.	29 ਦਸੰਬਰ 1958	9 ਜਨਵਰੀ 1959	ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੇਠ ਜੱਥਾ (16 ਸਰੀਰ)

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

੧ੳ

"ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਥਾਈਲੈਂਡ (ਸਿਆਮ) ਬਾਰੇ"

ਸਿਆਮ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਆਪ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੀ ਘਟਨਾ ਜੋ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਭੁੱਲਾਂ ਤਾਂ ਅਵੱਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਫਿਰ ਵੀ ਜੋ ਯਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਣੇ ਕਲਮ-ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨ-ਕਮਲਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨੈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ "ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀਓ!! ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੇਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਰੱਖੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੋ ਪਾਸੋਂ ਠੀਕ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇਗਾ"

ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਵਿਪਾਰ ਦੇ ਧੰਧੇ ਵਜੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਜੱਥਾ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਿਖਾਰੀ ਦਾ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਵੀਰ ਬੈਂਕਾਕ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨਾਮ ਸੁਣੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।। ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਜੋਤੀ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਭੂਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ, ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਦਿ 1905 ਵਿਚ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਜਾਂ ਸੰਗਰਾਂਦ ਦੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਨ ਜਾਂ ਪੁਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਦੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਫੇਰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਿੱਖ ਧਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕ ਸਦੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਨ ਤੇ ਕੁਝ ~~[illegible]~~ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪਰਹੇਜ਼, ਘਾਟ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸਿਰ ਢੱਕਣਾ ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦਾ ਬਚਨ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫਕੀਰ ਪਾਸੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਫਕੀਰ ਜੀ ਅਪਣੇ ਚਾਚਾ ਸੰਤ ਸ੍ਰੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸਨਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸੇ
ਸੰਨ ੧੯੦੧ ਵਿੱਚ ਜਾਣੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਕੀਰਤਨ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜਥਾ ਕਰਦੇ ਤੇ
ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਧੇ ਧੁਰ ਦੇ ਰਾਗੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸੰਤ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜ਼ਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ
(ਸਰ)
ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਰਨ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਨ ਤੇ ਸੰਤ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ
ਸੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਛਾਣਨ ਨਹੀਂ ਜਲ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ
ਇਕਾਂਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੇਵੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ। ਫੇਰ
ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਸੰਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣੇ ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹਾਂਦੇ
ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਨ ... ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਤੇ ਫੇਰ ਤੇ ਵਿਚ
ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੁਆਣੀ ਦੇ ਬਾਲਕ ਸੀ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ
ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਪਰ ਜਦ ਸੰਤ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਦੇਖਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੈਠਕ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਨ ... ਵਿੱਚ ਪੈਦਲ ਜਾਣ
ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਏ ਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ, ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਚੌਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸਨ ਹੋਂਦੇ, ਫੇਰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਝ ਮਾਇਆ
ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸੰਤ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਜਾਣ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਇੰਜ ਪਤੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਕਿਉਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਸਾਡੇ ਪੀਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਭਜਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ।
ਸੋ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਭਜਨ
ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਮੈ ਬਜ਼ਾਰ
ਵਿਚ ਸਨ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ "ਕੇ ਤੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀਂ ਕਿ ਫੇਰ ਆਪਣੇ
(ਅਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)
ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਪੂਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ" ਸੋ ਕਦੇ ਕਦੇ ਫੇਰ ਹੋਗੀ ਹੋਗੀ ਜੀ ਦਾ ਛੁਡਵਾਏ ਸੀ ਜਿਹਾ ਕਰਨ
ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਹਿੱਤੇ ਹੀ ਜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੇ ਤੇਨਾਂ
ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਏ ਸਾਰਾ ਦੀਨ ਛੱਡ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰਕੇ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ

-*- ਇਥੇ ਅਕਿਹਾ ਰੁਖਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਾਵ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਦੇਖੋ ਤੋਂ ਹੈ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਪਣੀ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਸਚਖੰਡ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਨ ੧੯੬੫ ਵਿਚ ਸੰਤ
, ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਚੋਰਾ ੨੧ ... ੧੯੬੧ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੧੧-੧੧-੧੯੭੫ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਛੱਡਿਆ.
ਤ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਏਥੇ ਆਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਛੱਟਾ ਐਸਾ ਲਾਇਆ ਜਿਸ ਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਜ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨਾਮ ਸੁਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ॥
ਸੰਤ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੈਬੀ ਵਾਲੇ ੨. ਸੰਤ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਉਗ੍ਰਾਹੋਂ ਵਾਲੇ. ਸੰਤ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਾਫ਼ਰਵਾਲ.
ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰੀ ੫. ਸੰਤ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਫਗੀਵਾਂ ੬. ਸ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮਾਣੇ ੭. ਪੀ ਕਿਤ
ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੮. ਸ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣਪੁਰੀ ੯. ਸ. ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਤੀ (ਰੰਗਮਹਲ) ੧੦. ਜਥੇਦਾਰ
ਸਿੰਘ ੧੧. ਭਾਈ ਮੌਜਾ ਸੱਤਰੀ ੧੨ ਤੋਂ ੧੪. ਤਿੰਨੇ ਭਰਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਤਾਬ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ
ਕੇ ਰੰਘੇ ਦੇ ੧੫. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੁਰਲੇਜ (ਸਹਿੰਸਰਵਾਲ) ਆਦਿ॥ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਪਰਵਾਰ ਇਸ
ਸੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਜਾਏ (ਏਹ ਸਭ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਸਮਾਂ ਮੇਰੇ
ਨਮਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸੁਣਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ)॥ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਸਦਕਾ ਇਸ ਕੇ
ਸਮੇਂ ਰੋਡ ਦੀ ਇਕ ਗਲੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਏਕਾਂਤ ਮਕਾਨ, ਧਰਮਸਾਲ ਬਣੀ ਜਿਥਾ ਗਿਆਨੀ ਤੇ
ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸੰਗਤ ਆਨ ਜੁੜਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੀਰਤਨ
ਸੁਣਦੇ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਭਜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ॥ ਇਕ ਵਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ
ਕੇ ਸੰਤ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਠਹਿਰੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਕਟ ਰੋਡ ਦੀ
ਇਕ ਗਲੀ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਹੁੰਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਕਹਿ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸੇ
ਸਤਿਗੁਰ ਗਲ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਕਰਾਂਗ
ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਣੇ ਹਨ ਏਥੇ ਤੁਸੀਂ ਉਠਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸੰਤ ਸੈਂਸਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਖਣ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ॥ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਕੋਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸੰ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਬਚਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਥੇ ਕੀਤੇ॥ ਪਹਿਲੀ ਸੰਗਤ ਜਦ ਸਾਮੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇਸ
ਰਹੇ ਗਏ ਪਰਮ ਸੰਤ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਏਥੇ ਹੀ ਰਹੇ॥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ (ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ) ਪਰਵਾਰ ਦੇ
ਆਪਣੀ ਕਿਸੀ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਕੇ ਬਾਦਾਮੀ ਬਾਗ ਰੋਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਤੇ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਬਾਹਰਵਾਰ ਇਕ (ਸਾਈਨ-ਬੋਰਡ) ਵੱਡਾ ਫੱਟਾ ਲਾਇਆ ਜਿਸ ਉਤੇ ਇਹ ਅੱਖਰ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ" (ਨੋਟ:- ਫੇਰ ਮਈ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪ ਵੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਇਥੇ ਰੋਜ਼ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।) ਜੋਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਫੇਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇਸ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੈਣੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੇਸ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਫੇਰ ਭੈਣੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਰਸ ਸੀ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਇਤਨੀ ਮਿੱਠੀ ਸੀ ਜੋ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੰਤ ਸਮਾਗਮ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਛੇ ਹੈ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਠੇ ਦੇ ਪਿਛੇ ਇਕ ਤਕੜਾ ਜਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਦਿਨ ਪਹਿਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਮਾਤਾ ਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇੜੇ ਹੈ ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ ਵਿਚ ਰੁਮਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੀ ਤੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਦਿਤਾ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਭੋਗ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਪਾਣਾ ਤੇ ਸੋਗ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨੇੜੇ ਹੈ ਤੇ ਭੋਗ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੋ ਇਹ ਬਚਨ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਅਜੇ ਛੋਟੀ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਜਾਂਦੇ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣਾ "ਨੀਂਦ ਆਈ ਹੈ" ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿਣਾ 'ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾਈਂ' ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝਾਉਣਾ ਉਦੋਂ ਦੀਵਾਨ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਰਾਤੀਂ ੧ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ੧੨ ਵਜੇ ਭੋਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਾਹਲਾ ਵੈਰਾਗੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਕਦੇ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਚੰਗਿਆਂ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਸੋਢੀ' (ਸੋਢੀਆਂ ਵਾਲੇ) ਤੇ ਖਾਸ ਦੀਵਾਨ ਸੰਤ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾ ਚੰਗੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਵੈਰਾਗੀ ਬਚਨ ਕਰਦੇ' ਜਿਸ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ- ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਹੀ ਕਾਹਦਾ? ਫਿਰ ਸੰਤ ਜੀ ਬੜੇ ਤਰਜ਼-ਵੈਰਾਗੀ ਸ਼ਬਦ ਵਾਲੇ

ਨ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਭਜਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿਣਾ (ਏਹ ਬਚਨ ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਬਾਗ਼ੇ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਤੀਰ ਇਕੱਠੇ ਬਿਤੁਲਿਕ ਦੀ ਗੱਲੀ ਵਿਚ ਫਿਰ ਸਮਾਨ ਕਰਦੇ
ਹੈ ਜੇ ਕਿਸ਼ਟ੍ਰਸਨ। ਸੰਤ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਲਕੀ, ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ)
ਤਾਂ ਭੀ ਏਹ ਸਬਰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੇ ① ਚਾਲੀ ਕੇ, ਜੈਸੇ ਕੇਹ ਚਾਲੀ ② "ਬਾਦਰਿਆ
ਸਾਰਾ, ਰਾਮ ਭਜ, ਬਾਦਰਿਆ।। ਏਹ ਸੰਤ ਸਤੀਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ ਸਹਿ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜਨਮ ਭੀ ਆਉਂਦੀ ਏ
ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤਰਸ ਕਿਸੇ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਫੇਰੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸੰਗੀ ਪਿਛੇ
ਕਿਆ ਦੀ ਬਚਨ ਵਿਚ ਅੱਖ ਲਗ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਚਪੇੜ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, -
ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸੌਣਾ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ।੦-।।
ਭਜਨ ਦਾ ਚੱਕਾ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਗਾਇਆ ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਗਾ ਗਏ ਸੀ।" ਮੈਨੂੰ
ਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਚਾਟ ਲੱਗੀ ਹੋਈ
। ਸੰਤ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੯੭੨ ਜਾਂ ੧੯੭੩ ਵਿਚ ਦੇਸ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੀ ਏਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ ਨਾਗਜਬ
ਦੀ ਬਹੁਤਾ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜਗਾਏ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣ ਤੇ ~~[illegible]~~ ਸਮਾਂ ਸੋਨ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ
ਵੀਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੋ [illegible] ਵਿਚ ਆਇਆ ਉਸ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਇਸ ਸਮੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਂ
ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਝਾਣਾ ਦੇਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ
ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਖ਼ਾਸ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਬਾਜਾ ਜਾਂ ਸੰਤੀ ਆਸ
ਸੰਤ ਸੁਰੈਣ ਸਿੰਘ ਸੋਹਣ ਵਜਾਂਦੇ ਤੇ ਢੋਲਕ ਦਾ ਸਾਥ ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮੱਕੀ ਬਾਲੇ ਜੋ ਸੰਤ
ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਫਕੀਰ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਰਸ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਕਿਸੇ ਦਾ
ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ।। ਬੀਬਾ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਦਰਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਸਿਆਲ) ਵਿਖੇ ੧੯ ਜਨਵਰੀ ੧੯੪੬ ਨੂੰ
ਕੁਝ ਵਕਤ ਬਾਲੇ ਪਿਛ ਕੀਤਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਏਹ ਘੜੀਆਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਭੁਲ ਸਕੀਆਂ।।
ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਅੱਜ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੇਤਰ ਸਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ।। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਗਮਨ, ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਜਲੂਸ, ਬੀਸ ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਛਤਰ, ਨਾਲ ਬਾਜੇ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

6.

(ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ)

ਪੂਜਨੀਕ ਮਾਤਾ ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ, ਮਾਤਾ ਜਿੰਮਾ ਜੀ, "ਚੰਦਰਾਵਤੀ ਜੀ" ਸੰਤ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ, ਜੱਥੇਦਾਰ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਹਿਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰੀਏ, ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਬਜਾਜ ਸਿੰਘ (ਬਿਰਧਾ) ਪਠਾਨਕੋਟੀ, ਤੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ... ਫ਼ਕੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਧਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਂਗਲੀ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਚਾਉ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੀ ਉਤਪਤੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਕੁਝ ਉਪਰ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ... ਦੀਵਾਨ ਜੋ ... ਜੀ ਤੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਡਭਾਗੇ। ਸੰਗਤ ਪੰਜਾਬ ਰਾਗੀਆਂ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤੁਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਗੀਆਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੇ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੁਝ ਕੁ ਯਾਦ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਸੰਤ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਪ੍ਰੀਤਮ', (ਪੁੱਤਰ ਸੰਤ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ) ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ 'ਦੀਪ', ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ 'ਰਮਲੀ', ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ 'ਵਿਲਾਸ', ਸੰਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ 'ਪ੍ਰੇਮੀ', ਸੰਤ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ 'ਦਲੇਰ', ਸੰਤ ਬਾਲ ਸਿੰਘ 'ਮੌਜੀ', ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ 'ਚਾਤ੍ਰਿਕ', ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 'ਮਸਤਾਨਾ', ਸੰਤ ਤਖ਼ਤ ਸਿੰਘ 'ਰੰਗੀਲਾ', ਅਤੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ॥ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਭਾਈ ਦੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਭਾਗ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਪੁੱਤਰ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਯਾਲ ਦੇਸ਼ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੌਂਡੀ ਰਾਗੀ ਆਦਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਤ ਸਪਰਨਾਂ ਨੂੰ ਗਏ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹਿਤ ਚੱਲੇ ਗਏ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਤੇ ਪਿਆਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੰਗੂਨ ਪਹੁੰਚਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ (ਕਲਕੱਤੇ) ਪਹੁੰਚੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ), ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਕੋਦਰ, ਸੰਤ ਦਾਨ ਸਿੰਘ 'ਤਾਂਘੀ', ਸੰਤ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ, ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸੀਰੋਵਾਲ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦਲਾ ਵਾਲੇ ਵਧੀਆ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਬਹੁਤਾਂ ਸਮਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ

ਸ.

(ਮਸਤਾਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਸੰਤਾਂ) ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਆਖਣ ਤੇ ਜੀ
ਆਧਾਰ ਤੇ)

ਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ॥ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਨਾਲ
ਵਰਤਨ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਰਹੇ [illegible] ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਨਾਮ
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਕੋਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ
ਜੀ, ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਸੰਤ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਕੂੰਟ (ਜ਼ਿ: ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਲੇਰੀਆ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਹਲਾ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲੀ [illegible] ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ
ਪੈਰਾਂ
ਤੀਰਥ, ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਚਮਰੀ, ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹਲਾ, ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ, ਖੁਰਦ ਤੇ ਇਕਬਾਲ
ਪਿਆਰਾ ਦੇ ਨਾਮ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ॥ ਉਹਨਾਂ ਚਹੁੰ ਮਾਸਾਂ
ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਸੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਿਤ ਪੂਰਾ
ਸੀਨਾ ਵਿਚ ਦੇਗ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ, ਧੂਰੀ ਦੇ, ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਦੇ ਦੇ ਨਾਮ ਯਾਦ ਕਰਤਾ ਹਾਂ
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੂਮਕਲਾਂ, ਸੰਤ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਲੇਰੀਆ, ਸੰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਵਲ, ਸੰਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਚਮਰੀ, ਤੇ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੋਰ ਪਾਠੀ ਹੁੰਦੇ
ਧੂਰੀ ਦੇ ਸੰਤ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਪੀਰ, ਬਲ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਗਰਾਉਂ, ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਲਕਪੁਰ, ਪ੍ਰੀਤਮ
ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ ਨਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਕ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੁਕਰੇਜਾ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਕੁਕਰੇਜਾ, ਨਰ ਸਿੰਘ [illegible]
ਤੇ ਸੰਤ ਮਾਧਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ, ਸੰਤ ਕੂਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ
[illegible] ਸਿੰਘ ਮਲੇਰੀਆ ਤੇ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਕੋਟੀਕੋਟ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ॥ (ਸਮਾਪਤ)
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ [illegible] ਦੀ ਗੱਲ [illegible] ਇਕ ਵੱਡਾ ਗਿਆਨੀ ਜੋ ਸੰਤ [illegible] ਵਿਚ ਸੀ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ [illegible] ਹਰ [illegible] ਵਿਚ [illegible]
ਜੀ ਸੀ ਤੇ [illegible] ਜੀਵਨ [illegible] ਦੀ ਤਾਰ [illegible] ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਤੇ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਗਿਆ [illegible] ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਵਿਚ ਸਨ॥ [illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਾਰ
[illegible] ਕਰਕੇ [illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਦੀ [illegible] ਕਰਦੇ ਸਨ॥ [illegible]

ਹਰ ਸੰਗਰਾਂਦ ਤੇ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਨਾਲ ਲੋਗ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਹਲੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਜਜ਼ਬਾ, ਅਤੇ ਰੰਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ ਗਾਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਅੰਦਰ ਹੋਂਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸਮਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਈ ਛੱਪਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦਾ, ਕਈ ਰਾਗੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਗਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਸੰਤ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਸਿਹਾਲੇ, ਸੰਤ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਾਂਸੀ, ਦੋਵੇਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਂਦੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਕੁ ਜਾਦੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :–

"ਜਮਨਾ ਪੈ ਘਰ ਕਰਿਆ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਾੜੀ, ਪਈ ਜੋ ਪੇ ਪੀਰ ਸਦਾਏਂਗੇ ।।
ਪੀਜੇ ਵਾਹੀ ਦਾ ਵਿਤ ਹੀ ਲੇਖ ਕਰਨਾ, ਪੀਜੇ ਸੋਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਸੁਣਾਏਂਗੇ ।।
ਸਾਹਿਬਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਤੇਗ ਚਲਾਉ ਜਦੋਂ, ~~[illegible]~~ ਕੁਝ ਅਜਬਾ ਨਾਮ ਉਠਾਏਂਗੇ।"
ਇਕ ਸਾਹਿਬਾ ਪੰਥ ਮਲੇਰ ਹੋਉ, ~~[illegible]~~ ਓਹ ਨੀਰ ਵੇ ਵੀਰ ਸਿਖਾਏਂਗੇ!"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਂਦੇ ਸੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ੌਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਖੜੋ ਕੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਏ ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਮੌਕੇ ਇਕ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੜੋ ਕੇ ਇਕ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਸੀ :– "ਸਾਹਿਬ ਤਰਸ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਕੂਲ ਜਿਸੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਸਭ ਦਾ ਗਵੱਈਆ ਸਭ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਕੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਜ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ (ਸ੍ਰੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਨੂੰ ਉਥੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਦੇ ਗਲੇ ਦਾ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਘਾਟ ਦਾ ਹਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਧਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਦ ਮੈਂ, ਇਕ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੀੜੇ ਨੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੈਂਚੀ ਗੁਟਕਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸਹੀ ਨੇਹੀ ਅਖੀਰ ਸੀ ਤਰੀਕ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸਤੋਂ ਚਾਰ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੀ ਰਸ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਬਾਣਾਂ ਦਾ ਦਰੀਆ ਵਗੈਹ ਜਾਂਦਾ। ਏਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ
ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਜਗਤ ਕਰਕੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੀਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਡ ਗਈ
ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਸਾਂ ਖੁੰਡੂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਨ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨ ਦਾ ਸ਼ੁਗਲ
ਤਰਾਂ ਲਗਿਆ ਸੀ। ਏਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰਤਨ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤਾਨ ਤੇ ਸੰਤ
ਹਰਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰਸ ਲਿਆ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਗ ਸਮਾਂ ਵਿਚ ਲਾਸ ਹੋਣਾ
ਭਾਤ ਜਰ ਚਾਰ ਵਜ ਜਾਨੇ ਤਾਂ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਦਰਸਨ ਜਾਣੇ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰੂਪ ਏਨ (ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਟੱਕ
ਪਾਤਸ਼ੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀਆਂ) ਸਤੋ ਕੋਈ ਕਾਹਲਾ ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਚਾਹ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਜਾਣ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਤਾਰਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਤਕ ਭੋਗ ਪੈਂਦਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਰੀ
ਸਮ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਚਾਰ ਸੰਤ ਹਰਿ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੀ ਨਾਮ ਪਾਨੀ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਚੋਂ
(ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿਆਹ ਕਾਰਜ ਤੋਂ)
ਏ ਤੇ ਨਾਲ ਦੇਹਲੀ ਵਾਲ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਏਹਨਾਂ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਤੋਂ ਨੇ
ਸਰਾਬ ਦੇ ਤੋਲ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਏਸ ਦੁਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ
ਪ੍ਰਤੀ ਨੇ ਤਰਨ ਵਾਲੀ ਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋ ਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਜਾ। ਪਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ
ਆ। ਸੋਰ ਵੇਲੇ ਤਕ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਅਲਬੇਲਾ ਦਾ ਗਾਉਣ ਦਾ ਰਾਗ ਸੰਨ ਪਤਾ ਹੈ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਾਗ
ਦਾਰ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਹੋ ਇਆ। ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ
(ਸਤਿਗੁਰੂ) (ਸੇਵਕ ਆਪ)
ਸਾਂਝ ਲੀਆ ਕਿ ਇਹ ਵੇਲੇ ਹੋਨੇ ਤੇ ~~[illegible]~~ ਸਤਗੁਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਲਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ
ਕੀਰਤਨ ਦੱਸ ਦੱਸ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲਗਿਆ ਤੇ ਆਪ ਸੰਤ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਰਾਤ
ਨੂੰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਉਤੇ ਦਾ ਕੁਝ ਦਾਈਮ ਸੀ ਸੋ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਇਤਨਾ ਰਸ ਸੀ ਜੋ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸੇ
ਉਠਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ~~[illegible]~~ ਚੰਗ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਦੇ ਲਗਭਗ ਜਾਂਦਾ। ਸਵੇਰੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ
ਕੀਰਤਨ ਸੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਨ ਤੋਂ ਆਪ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਸਵੇਰੇ ਦੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ
ਤਕ ਦੋਵੇਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆ। ਨਵੀ ਦਲਬੀਰ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ
ਭਾਈ ਜੀ ਮਨਿਦਰ ਹੋਣ ਤੇ ਚਾਰ ਵਾਜੇ ਦੀਵੇਨ ਲਾਏ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਸੋਭਾ ਨੂੰ ਏਹੀ (ਚਲਣਾ)

ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ

ਜਿਥੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਜਿਥੇ ਤਕਰੀਬਨ 5-6 ਮਹੀਨੇ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਕੁਝ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਉਥੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਆਪ ਦੋਵਾਂ ਵੀ ਉਸ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਖੂਬ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਵੀ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚ ਜਲਵੇ ਸੀ ਉਥੇ ਸੰਤਰਕ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਰੇਡ-ਗਰਾਊਂਡ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਭ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਖੰਡ-ਪਾਠ (ਸ੍ਰੀ [illegible]) ਹੋਇਆ, ਸਵੇਰੇ ਦੀਵਾਨ ਲੱਗਾ ਫੇਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ (ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੇੜੇ) ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜ-ਧਜ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਭਾਈ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬਾ ਸੇਠ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਵੀਰ ਪਾਸੋਂ ਕਰਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਈ ਆਮਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ (ਭਾਈ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਤੇ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਸੰਗਰੂਰ) ਦਾ ਧੰਨ ਸੀ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਗੀਤਾਂ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੀਖਿਆ ਦੇ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਕਈ ਹਿੰਸਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਧਰਮ ਤਰੰਗ ਦੇ ਲੇਖ ਆਪਣਾ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਮੈ ਗਾਇਆ (ਸਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਸੀ ਤੇ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਤੇ ਨਾਲ ਸਾਥ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਦਾ ਸੀ (ਜਲੰਧਰ) ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰ ਪਰੇਡ-ਗਰਾਊਂਡ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦਾ ਸੀਨ ਸੁਣਾਂ ਲੋਕਾਂ ਆਮਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤੁਕਾਂ ਪੜ੍ਹੀ "ਬਾਲਾਂ ਇਕ ਦੀਆਂ ਇਕ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ, ਆਸਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਨੇ। ਤੁਸਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲਗਿਆ ਏ, ਅਸਾਂ ਹੱਸ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਨੇ।" ~~[illegible]~~ ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਕਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਡੋਰੀ ਸੀ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦਾ ਇਤਨਾ ਜ਼ੋਰ ਸੀ ਜੋ ਏਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲ ਸਕਦਾ। ਚੀਨ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਭਾਂਵਦਾ। ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਜਦ ਉਹ ਲੋਕ ਸੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਲਮ ਰਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ:-

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਪ੍ਰੇਮ ਮਾਰੀ ਦਾਦੀਓਂ ਤਾਂ ਐਸਾ, ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਮੁੱਕੇ॥ ਜਿਸਦੇ ਕਦਮ ਚਲਾਈਏ ਜੇਕਰ ਤਾਂ
ਏਹ ਪੈਂਡਾ ਮੁੱਕੇ, ਰਾਹ ਨ ਰੁੱਕੇ॥" ਫ. ਚਰਨਜੀਤ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੂਕ ਦੇ ਸਾਂ, ਜੀ ਗੁਰੂ ਮੇਰੀ ਲੱਗੀ ਜਾਗਿਧ
ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਨੇ, ਜਿਨਾ ਲੱਗੀ ਪ੍ਰੇਮ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਨੈਣੀਂ ਗਈਆਂ ਸ. ਜਿਹ ਪਾਠ ਕੇ ਤ ਲੀਦੇ ਉਤੇ
ਆ ਜਾ, ਜੇ ਤਕੂ ਤੈਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਡਣਾ॥ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਦ ਸੁੰਦਰ ਜਿਸ
ਨੂੰ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਅਤਿ ਕਠਨ ਹੈ॥ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅਤੇ
ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਮਨਾਂਦੇ ਤੇ ਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਕੇ
ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਵਗਾਦੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ॥ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ
ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਗੇ ਰੰਗਰੇਟੇ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਤੇ ਜਾਣਾ ਤੇ ਵਿਤ ਨਾ ਸਮੇਂ ਦ ਅਤਿ ਜੇ ਦੇਸ
ਭੈਣਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਏਥੋਂ ਆਨੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ
ਹੀ ਜੋ ਤੇ ਤੀਸਰੀ ਰਾਤ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਤੇ ਦਾਸ ਵੀ 15-20 ਮਿੰਟ ਦਾ ਦੀਸ ਮਿਲਦੇ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ
ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ॥ ਤੇ ਸਦੇਵ ਕਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ
ਮਨ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪੁਰਬ ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮਸਾਲੇ ਹੀ ਇਹ ਉਤਸਵ ਮਨਾਇਆ॥
ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭੋਗ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਓਥੋਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲੇਕਰ
ਘਰੋ ਘਰੀਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਧੁਨ ਸੁਣਕੇ
ਰ ਦੇਖੇ ਜਾ ਚੌਂਕਾ ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪੈਦਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸਮਾਂ ਦਾ
ਨਹੀਂ॥ ਸੰਨ 1950 ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸੰਤ ਬਿਰਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਜਪਾਨ ਗਏ
ਉਨ ਪੋਤਰ ਚੰਦਰ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਜੋ॥ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਪਾਠ (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਹਿਤ)
ਕਰਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤ੍ਰਿਸੰਧਿਆ ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਕੀਤਾ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਦੂਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ
ਤੇ ਖੁਰਾਕ (ਨਾਨਾ ਰਾਜ਼ ਸੀਮਾਂ) ਵਿਖੇ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ
ਤੇ ਪੋਤਰ ਵਿਖੇ ਆ ਗਏ॥ ਇਸ ਵਿਚ 28-30 ਪਾਠੀ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਤ
ਦੇ ਲੇਖੇ ਹੋਏ, ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਇਸਦਾ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਮੇਰਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਅੱਖਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ, ਮਹੀਨਾ (ਸਾਈਕਲਾਂ ਕਰਕੇ) ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀਤਾਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਰਜੋਗ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਮਿਤ ਪਾਠ ਕਰਵਾਏ ਤੇ ਕਈ ਕਈ ਗੋਲਕਾਂ ਚੋਂ ਇਕ ਦੋ ਦੋ ਪਾਠ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ (ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਬਾਰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉਤੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨਾਮ ਪਾਠ ਦੀ ਸਾਰ ਨੂੰ ਹੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਿਰੀ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਇਸ ਪਰਜੋਗ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਜੋਸ਼ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਾਰ ਦਾ ਪਾਠ ਸਾਰਾ ਭਰਨਾ ਭਾਂਪਣ ਦਾ ਡਰਨਾ ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਤਨਾ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸਮਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਠ ਕਰਵਾਏ ਸੈਂ ਸੈਂ ਨਾਮ ਯਾਦ ਕਰ ਤਾਂ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਹਨ :- ਸ੍ਰ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਲਹੂਣਾ, ਸ੍ਰ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਸ੍ਰ: ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਵਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਤਿਆਰ ਪਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਭੇਟੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਪਾਠ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪਾਠ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸੇਠ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਫੈਜਾਬਾਦੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ (ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਨ ਤੇ ਖਰਚ ਸੇਠ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੀ ਰਾਇ ਨਾਲ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ "ਜਿਤਨੇ ਪਾਠ ਆਏ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਕੇਵਲ ਉਹ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਕੋਈ ਪਾਠ ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਭੋਗ ਦਾ ਦਿਨ ੨੦ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦੁਸਹਿਰੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ੩.੦ ਜਾਂ ੨੪ ਪਾਠ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ) ਇਸ ਪਰਜੋਗ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤੇ ਉਪਰ ਤੀਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਜੋਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੇਠ ਸਾਹਿਬ ਕਈ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਪਾਠੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਸੀਗਰ ਵੇਲੇ ਦਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਜਦ ਪਾਠੀ ਹਰ ਵਾਰੀ ਉਥੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ ਆਪਣਾ ਪਰਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਜਾਂ ਦਰਬਾਰ ਜੀ ਦੇ ਹੀਰ ਇਕੱਠੇ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚਦੇ ਤੇ ਕਈ ਵੇਰੀ ਆਪ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਜਦ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਮੇਂ ਸੇਠ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੇਠ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਸੇਠ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਸੇਠ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸੇਠ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਲੇ ਸਿਰ, ਸੇਠ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਾਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਜੀ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ (ਰਾਤ ਨੂੰ) ਰੋਜ਼ ਧਰਮਸਾਲਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕੱਲੇ ਧਰਮਸਾਲੇ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਸਵਾਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਤੇ ਨਾਲ ਨਿਤ-ਨੇਮੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸੀ ਇਹ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਜ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਛ ਗਈਆਂ ਕੇ,
ਦ ਸੋਹਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਆਸਣ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ।
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਹੀਰੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਣੇ। ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਇਸ
ਮੇਲਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪੰਥ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦੀ ਇਕ
ਤਿਆਗ ਮੇਲਾ ਸੀ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ
ਹੋ ਜੋਦੜੀ ਕਿ ਖ਼ਬਰੇ ਜੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਆਗਾਂ ਹੀਣਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਾਰ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰਸੰਗ ਦੇ ਤੌਰ ਦਾ ਦੇਣ ਦੂਸਰੇ
ਤੇ ਇਹ ਨੀਅਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਛਾ ਗਈ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ
ਜੀ ਸ਼ਾਹ ਪਿਆਰ ਪਾਤਰ ਹਨ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੌਂਸਾ ਦੇ ਇਕ
ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪੰਡਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਮ ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ
ਵੀ ਭੱਠੀ ਪਾਠ ਇਸੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਜੋ ਇਹਦੀ ਵਿਚ ਦੇ ਪਾਠ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਜੀਵਨ
ਦਾ ਭੂਰਨ ਬਣਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਤੇ ਚਾਰ ਸਤ ਪਾਠੀਆਂ ਨੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਸੀਸ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੱਕ ਕੇ
ਤਨ ਕਰ ਰਹਿਆ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੇ ਦਾ
ਜੋਗਾ ਇਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਾਵੀ ਨਿਹਰੀ ਵਿਚ ਗਜ਼ਬ ਦੀ ਭਰੀ ਸੀ।
ਸ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਵਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ
ਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੋਹਣ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਸਿੰਘ
ਚੀਮਾ, ਸੋਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ), ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਵੇਂ ਆਦਿਕ ਬਹੁਤ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ,
ਵੇ ਸਾਨੂੰ (ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਤੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ) ਦੀ ਪਾਰਟੀ
ਸਵੀ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕੇ ਇਕ ਤੋਂ ਤਾਂ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਸੁਣਾਨ ਦਾ ਅਵਸਰ
ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਖ਼ੁਦ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀ ਸੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਵੀਂ ਇਕ ਪਿਆਰ
ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸੁਣ ਕੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹਿਆ ਕੀਤਾ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੇ, ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੀ ਇਹ ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਮਹੀਤ ਜੱਸ ਪਿਓ ਦਾ, ਸੀਸ ਭੇਟ ਤੂੰ ਲਾਵੇਂ।"

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘੀਆਂ ਵੱਲੋਂ [illegible] ਸੀ ਕਿ, ਸਾਧਸੰਗਤ ਵਿਚ [illegible]
ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ [illegible]
[illegible] ਸੀ। [illegible] ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ [illegible] ਸਾਧਸੰਗਤ ਵਿਚ [illegible]
ਕੀਤੀ। "ਇਹ [illegible] ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ [illegible] ਕਿ [illegible]
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ [illegible] ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਸਨ, ਤੇ [illegible] ਪਹੁੰਚਦੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ
ਤੇ [illegible] ਸੰਗਤ ਨੇ [illegible] ਕੀਤਾ [illegible]
ਸਮੇਂ ਤੇ [illegible] ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਧਸੰਗਤ ਵਿਚ [illegible] ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ
[illegible] ਸਿੰਘ, [illegible] ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਤਾਂ [illegible] (ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਸੀ)
[illegible] ਸਮੇਂ ਦੇ [illegible] ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ [illegible]
[illegible] ਹੈ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ [illegible] ਨਾਲ [illegible] ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ
[illegible] ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ [illegible] ਸਮੇਂ [illegible]
[illegible] ਸਾਧਸੰਗਤ ਨੇ [illegible]
ਕਿ [illegible] ਤੇ [illegible] ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਧਸੰਗਤ
ਵਿਚ [illegible] ਕੀਤਾ ਤਾਂ [illegible]
[illegible]" ਕਿ ਸੰਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ [illegible] ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ [illegible] ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
[illegible]
[illegible] ਕੀਤਾ ਹੈ [illegible] ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ [illegible]
[illegible] ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ [illegible]
[illegible] ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ [illegible]
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ [illegible] ਕੀਤਾ ਹੈ [illegible]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਜੀਆ। ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਕਦੇ ਜੋੜੀਆਂ ਦੇ ਮਧੁਰ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ
ਦੀ ਪਸੰਦ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਂਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਮੰਡਲ ਵੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ
ਹੋਵੇ ਤੇ ਫੇਰ ਵੀ ਕਈ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਵਕਤ ਸਾਧ
ਤ ਨੇ ਇਹ ਨੀਯਮ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਜਦ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਿੰਘ ਬਣਕੇ ਬੈਠੇ ਵਾਰੀ ਇਕ ਮੁਖਰ
ਇਆ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਵਾਰੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ
ਹੋਵੇਗਾ ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਮੰਡਲ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ
ਜਾ ਸਕਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਕੁਸ਼ਲ ਜਾਣਕਾਰ ਜੋ ਇਸ
ਸ਼ਾਰ ਹਨ। ਸੋਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਸੰਤ ਚੂਹੜ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਪਿਤਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ
ਨ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦਾ, ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਕੁਕਰੇਜਾ, ਚੂਹੜ ਸਿੰਘ ਸੁਜਿਆਤ, ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਕੇ ਚੀਮੇ ਦਾ, ਸਾਹਿਬ
ਦੇਵ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੁਕਰੇਜਾ (ਸੰਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾਨੀ ਦਾ ਪਿਤਾ) ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਮ ਹੁੰਦੀ
ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਏਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮੰਡਲ ਵਜਾ ਏਗਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਏਸ ਨੇ ਕਦੇ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਸਰ
ਜਨੀ ਸੀ ਇਹ ਤੇ ਨਾਲੇ ਕਦੇ ਸਾਧ ਸੁਚਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਏਤੂ ਉਸ ਨੇ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਤੁਰਨ ਸੰਗ
ਬਣਕੇ ਸਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਤੁਰ ਪਈ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਉਸ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸ੍ਵਾਦ ਆ
ਤੇ ਉਹ ਤੁਰ ਸੋ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ" ਚੀਨੀ ਬਲੋਦਾ ਨਗਾਰਾ ਸਿਕਰਾ,
ਸਰ ਤੇ॥" ਸੋ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸੀ ਲਗਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ
ਸੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਤੂੰ ਗਾ ਦਾ ਸੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਦ ਸੰਨ ੧੯੭੫ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਆਮ ਦੀ
ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਦੇ ਸਨ ਤੇ ਪਾਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਕੋਈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਕਰਕੇ ਪਰੂਤ ਬਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਢੰਗ ਸੋਹਣਾ
ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਫਿਰ ਫੰਡ ਦਾ ਇਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਕਦੀ ਲਗਨ ਹੋਏ ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਫੈਲਾਏ ਤੇ ਇਹ ਫੰਡ ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟ ਹੋਵੇ ਸੋ ਇਸ ਫੰਡ ਨੂੰ ਚਾਲੂ
ਆਂ ਅਜੇ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿੱਨ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਕੁਕਰੇਜਾ ਨੇ ਸਾਰਾ
ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲ ਨੇ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾਇਆ ਹੈ?

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਸੰਗਤ ਪਾਸੋਂ ਕੀਰਤਨ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ
ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਖਰਚਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ
ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਹੈ ਵੈਸੇ ਜੋ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਅਣਸੁਣਿਆਂ
ਜਾ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਫੇਰ ਉਹ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ
ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ
ਜਾਣ ਤੇ ਹੋਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ
ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦਾ ਹਿਸਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ
ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਫੇਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤਾਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ
ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਛੱਤ ਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕੁੱਟਿਆ
ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸੰਤ ਚਿਤ ਸੰਤ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਵਿਥਿਆ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ, ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਸੰਤ
ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੋਤ, ਸੰਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇਸੀ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਤੇ ਇਕ ਸਾਬਕਾ [illegible] ਸੀ ਤੇ ਇਹ
ਸਾਰੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਤਾਂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ
ਸਭ ਨੂੰ ਠਾਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਇਆ ਤੇ ਅੰਤ ਫੇਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ
ਹੋਈ ਸੀ ਅੰਤ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮ 'ਗੁਰ-ਅਮਨ ਦੇਣ' ਵੱਖਰਾ ਜਿਸਦੀ
ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤਾ (ਪੰਜਾਬ ਗਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸੇਵਾਦਾਰ
ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਸੀ ਕਰਤੂਤ ਕੇ ਕੋਈ ਜੋ ਸਦੈਵ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਜਾਂਦਾ ਭੱਠੀ ਵਿਚ
ਆਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਪਹਿਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਧ
ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈ ਗਈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮਸਾਲਾ ਦਾ ਜਾਣਾ ਛੱਡ
ਗਏ ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਉਣ ਲਗ ਪਏ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ
ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਜਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਸੇਵਕ ਤਰਾਂ ਕਰਕੇ
ਕਈ ਵੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਉਣੇ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਹੁੰਦੇ ਮਨ ਮੇਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਕੁਆਨਾ ਸੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਕ-ਧੀਰਸੀਂ ਦਾ ਪੁਰਬ
ਆ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ
ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਵੀ ਤਿਸ ਵੇਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਸਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪਾਠੀ,
ਗਪੁਰੀਏ ਸਨ ਸੋ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਦੋ ਘੜੀ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਲੋਂ ਸ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਲਿਖਿਆ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਪਰ ਚਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਇਕੋ ਪਾਠ
ਹੋਇਆ ਠੀਕ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਰੱਖੇ ਪਾਠ ਤੇ ਤਕੜੇ ਪਾਠੀ ਸਾਰੇ ਢੂੰਡੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਪਾਠ ਹੋਏ
ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵੇਲੇ ਕਦੀ ਚੀਜ਼ ਆਈ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁੱਟ ਦਾ ਘੀ
ਗੋਲਾ ਹੈ ਤੇ ਤਿਸ ਨੇ ਸਤ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸੋ ਤੁਰ ਸਮੇਂ ਚਾਰ ਹੀ ਫਿਰ ਗਾ ਪਰਸ ਵਿਚ ਗਏ.
ਹੈ ਤੇ ਚੀਹਨ ਇਕੱਠੇ ਇਸੇ ਬਾਣੀ ਗਾਂਦੇ ਰਹੇ ॥ (ਏਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚਰਨ ਪਾਣ ਗਾਇਆ ਇਸ
ਾਂ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਿਸ ਗੋਨ ਦਾ ਤਿਸ ਨੂੰ ਸਤਾ ਸਮਾਏ ਦੀਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣਨ ਦਾ ਤਿੱਸ
ਤ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਚਤੁਰ ਵੱਡਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਕਹਿਆ ਜਿਥੇ ਹੋਏ
ਤਾਂ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਕੇ ਕਹਿਆ ਜਿਥੇ ਸੂਰ ਕਰਦੇ ਜੋ ਹਰ ਸਦੀ ਨੇ ਕਈ ਚਕਾਰ
ਪਾਣ-ਪਾਪਾ ਵਿਚ ਸੂਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹਰ ਸਦੀ ਨੇ ਏਸ ਕਰਦੀ ਪਰਧਾਨ ਵੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਉਨਾਂ ਜਿਸ
ਨ ਇਤਾ ਜੋ ਚਤੁਰ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਾਧ ਹੋਏ ਸਨ ਸਤ ਤੇ ਪਾਜਿਸੀ ਹੋਰ ਦੇ ਸਮਾਂ ਜਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਗਈਆਂ
ਬੀ "ਗੁੜ੍ਹੀ ਰਹੇ ਨ ਹੀਰ ਹਜਾਰ ਵਿੱਚ" ਤੇ ਕ ਪਿਤ ਕਰੀ "ਚਾਅ ਸੱਤੇ ਨ ਸੌਂਪੀ ਨੂੰ" ॥ ਸੋ ਸੋਨੂੰ ਵੀ
ਇਹ ਤਿਸ ਸੋਨ ਕਰੀ ਹੋਰ ਨਾਮਜ਼ੀ ਤੇ ਚੌਣਵੇ ਨਾਂ ਜਿਨਾਂ ਤੇ ਪਾਜਿਸੀ ਦੇਰ ਕਹਿਤਾ ਜਿਸ ਸਕਿਆ
ਨ ਕਾਂ ਤਿਸਾਰ ਜਿ ਕਨ ਨਾਲ ਕਹਿਤਾ ਜਿਸਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਓਹ ਵੀ ਕਰੀ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ
ਤਿਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿਤਾ ਜਿਸਨ ਕਰੀ ਆਏ ਬਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਰਿਆਰ ਸਿੰਘ
, ਨਹੈਣ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਰਸੀ ਤੇ ਸਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਦਾਸ ਆਸ ਛਡ ਦੇ ਜੋਗ ਹੋਏ
ਏਕੇ ਸੰਨ ੧੯੫੭ ਦਾ ਦਸਮਾ ਫਿਰ ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜੂਨ ਵਿਚ ਸੰਨ ੧੯੩੭ ਵਿਚ ਜੋਗ ਸਨ ਹੋਈ ਸੀ
ਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਤਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦਾਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਹੀ ਇਕਾਦੇ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਨਾਮਸਾ ਕਾਏ ਸੋ
ਕਰਤੇ ਚਤੁਰ ਜਾਤੇ ਪਰਚਾਰ ਦੇਸ ਕਲੇਸ਼ ਏਸ ਨਾ ਤੇ ਕਰੀ ਆਪ ਏਥੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪ੍ਯਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੂੰ

ਦੇਸ ਛੋਸ ਦੇਂਦਾ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਰਤਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸਨ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਤੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਉਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੀ
ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਨੈਣ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ [illegible] ਸਾਰਾ ਸਤਨਾਮ ਦਾ ਦੇਸ ਜਾਂਦੇ ਵਰਤੇ
ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੋ ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ (ਜਿਆਸ) ਆਈ ਲੈਂਦ ਦੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ
ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਹਰ ਥੀਂ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ
ਇਸ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਸਭ ਸੰਗਤ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਵੱਸੀ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬਾਹਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ
ਉਥੇ ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ [illegible] ਦੀ ਹੋਈਆਂ। (ਨੋਟ:- ਡੋਗਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੰਘ-ਵਿਚ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਫਾ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
ਕਹਿਣਾ" ਇਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਵੱਸਣ ਕਿਉਂਕਿ ਏਥੇ ਬੰਬ ਪੈਣ ਗੇ। ਇਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ
ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਨੀਆਂ ਬਚਾਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਬਹੁਤ
ਤਕਲੀਫ ਆਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੱਚੇ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਰੰਗੂਨ ਵਿਚ ਸੰਨ
1934 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਨ) ਇਸ ਡੋਗਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ [illegible] ਵਿਚ
ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਵੀ ਇਕ [illegible]
ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੈ ਉਸ ਦਾ [illegible] ਇਸ ਨੂੰ [illegible] ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ
ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਵਾਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਦਿੱਤਾ [illegible]
ਤੇ [illegible] ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ [illegible] ਕੀਰਤਨ ਜਿਸ ਵਿਚ
[illegible] ਹੁੰਦੀ [illegible]
[illegible] ਵਿਚ ਬਹੁਤ [illegible] (ਸੁਖਮਨੀ [illegible])
[illegible] ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਪਾਠ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ [illegible]
[illegible] ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ
[illegible] ਹੁੰਦੇ ਤੇ [illegible]
[illegible] ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ [illegible] ਤੇ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਤਨ ਕਰਕੇ ਹੋ। ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਬਹੁਤ ਸਨਾਂ ਤੇ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਨ ਜੋ ਕੁਸੰਗਤ ਕਰਕੇ
ਤੀਆਂ ਕਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤਿਆਗ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆ ਜੋੜੇ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਮੰਗੀ ਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕੋਈ ਕੋਈ
ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਦਿਨ [illegible] ਛੇ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਦਮੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਜੋ ਇਸ
ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਰਕੇ ਬਿਮਾਰੀ ਗਏ। ਇਥੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸੰਤ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤਾਨਾ
ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਏ ਤੇ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਰਵਾਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਦੂ
ਮਈ ਅਸਰ ਪਾ ਗਏ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਠ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਣ ਸਮਝ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੋਗ ਕੀ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦਿਨ ਭੁੱਲਾਂ
ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜੀ ਕੇ ਸਮਝੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਕਹੇ। ਅੱਗੇ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਇਸ
ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰਕੇ ਦੇ ਕਰਤਾ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ। ਇਹ ਸਭ ਕੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ। ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਕੇ ਕੇ ਆਪ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰੋ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ "ਸਿੰਘ ਜਿਹੜੇ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਲਏ
ਤੂੰ ਸਮਾਗੇ ਸਾਰਾ ਪਾਵੇਂ" ਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਅਸੀਸ ਕਰਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗਾ
ਬੇਅੰਤ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਸਰੀਰ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪੈ ਗਏ (ਨੋਟ:)
ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਾਹਕਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸੰਗਤ ਰਾਹੀਂ ਨਾਗ-
ਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ
ਰਾਗ ਦੀ ਸਮਝ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਸੀਰੀ ਟੀਸੀ ਜਾਣਦਾ ਸੁਣਕੇ ਹੀ ਇਹ ਗਾਉਂਦਾ
ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧ ਗਿਆ।
ਜੋ ਸਾਡੇ ਭੁੱਲ ਗਏ ਤੇ ਪਾਣੀ ਗਲਤ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤਿ ਰਹੇ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ
ਆਪਣਾ ਕਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਤਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਸਦੀਆਂ ਕਿਹਾ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਸਰੀਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਹਨ:-
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਚੰਦਾ, ਸੰਤ ਦੀਦਾਰ
ਸਮਨਦੀਪ, ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਇਸ ਜਾਗ ਸਿੰਘ ਕੁਰਲੇਜਾ,
ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਸੰਤ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਗੋਰੀ ਵਾੜਾ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੋਰੇ ਵਾੜਾ, ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਦਲ, ਸੰਤ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ
ਮਸਤੇਵਾਲ, ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਦੋ ਸਾਥੀ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਏ ਹੋਣੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ॥ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਂਡ
ਵਾਪਰਿਆਂ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਆਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-
ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾਂ, ਸੰਤ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਜਣਕਾ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਕੀਨ (ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਚਾਰਕ)
ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਸਤੇਵਾਲ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਬੱਤੋਵਾਲ, ਸ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਬਾਬੂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਠਰੋਕੇ,
ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇਹਰਾਦੂਨ, ਸੰਤ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜਣਕਾ, ਸੰਤ ਸਰਬਨ ਸਿੰਘ ਫਗਵਾੜਾ, ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ,
ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਖਰਪੁਰ (ਕਾਰੋ ਭੂਰ) ਸੰਤ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜਣਕਾ,
ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਣਕਾ, ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਸੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਇਨਸਾਫ਼, ਬਾਬਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੋਪਾਲ, ਸ. ਜਸਵੰਤ
ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਣਕਾ, ਸ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਤੀ, ਸ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੇਵਾਲ, ਸਰਵਣ
ਸਿੰਘ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ (ਨਾਗਪੁਰ)॥ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ
ਲਗਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਦੇ ਸਨ॥ ਏਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ
ਵਿਚ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ
ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੰਤ ਦਾ ਚੋਲਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਪ ਸੰਗਤ
ਦੀ ਜੰਗ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਾਰ
ਸੀ ਤੇ ਜਥੇ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਆਗਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈਡਕੁਆਟਰ
ਦੀ ਚੌਕਸੀ ਤੇ ਸਾਰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇ ਚਾਰ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਹੋਣ!
ਏਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਿਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਹਰਦੀ
ਹਮਲਾ ਇਕ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤੇ ਦੇਰ, ਪਿੱਛੋਂ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਕੀ ਜਥਾ
ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਪਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ
ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਜਥਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜ ਜਾਓ ਕਿਉਂਕਿ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਸੌ ਬੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਿਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਇਕ ਸਿੰਘ ਉਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੀ ਇਥੇ ਇਕ ਐਸਾ ਦਾ ਗੱਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੂਲੀਆਂ ਦੀ ਐਸਾ ਕਿਸੇ ਨੀ ਜਤਨਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਕੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ: "ਭਾਈ ਕਰਦੇ
ਜਾਂਦੇ" ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ: "ਭਾਣੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣੋਗੇ [illegible] ਵਿਚ ਰੱਖਾਂਗੇ ਜਾਂ ਕੰਢੀ
ਦੇਸ਼ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਭਾਗ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।" ਇਸ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਦੇ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸਮੇਂ ਇਕਤਰ ਕੀਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਬੈਠੇ, ਨਾ
ਕਿਤੇ ਪੱਤਰ, ਸਮਾਚਾਰ ਦੀ ਪੀੜ, ਬਹੁਤ ਸਰੀਰ ਪਰਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ, ਹੋਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਜਾਣ
ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਇਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਸਫਲਤਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਦਿਨ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਹੈ ਉਸ ਦਿਨ ਜੋ
ਸ, ਦਾ ਅਨੰਦ [illegible] ਕਰਕੇ ਪਾਰ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰ [illegible] ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਜਿਨ੍ਹੇ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਇਹ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।
ਜਿਥੇ ਕੈ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਜੋ ਪਰਵਾਹ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨੇ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਵਿੱਤਰ
ਬਾਣੀ ਪਾਠ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਸਤਾਰਾਂ 7 ਜਾਂ 72 ਕਰਕੇ ਤੇ ਗਾਏ ਹੋਏ ਦਾ ਜੀਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜੀ ਸੰਤ ਭੂਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਵਾਰ
ਬਸੰਤ ਨਿਵਾਸੀ [illegible] ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਘਰ (ਸਿੱਖ ਜਾਤੀ) ਮੁਹੱਲਾ ਨੰ: 26 ਵਿਚੋ
[illegible] ਪਾਠ ਪਰਵਾਨ ਕਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਬਾਣੀ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ
ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਗੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਵੇਰੇ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ
ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਮਾਸਟਰ ਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਲਹੁਕਾ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ
ਜੱਥੇ ਨੇ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ (ਲੇਖਕ ਦਿਨ ਤੋਂ ਨੇ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ
ਇਹ ਕੋਈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣੇ ਸਾਰੇ [illegible] ਨੇ ਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ)
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ ਬਾਣੀ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਰਵੀਚਨ
ਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰ
ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਚੰਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਆਰੰਭ
ਨਾਲੋਂ ਦੀ ਗੂੰਜ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ, ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਆਗਮਨ ਦਾ ਦਿਨ ਨੇ ਸਮਾਂ ਤੋ ਦਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਸਦਾ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਆਰੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੀਨੰਗ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਇਕ ਰਾਗੀ
ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਮੌਕਾ ਵਿਚ ਬਲਕੇ ਵਾਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਦੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ "ਜੀਵੇ ਚੰਨ ਹੈਂ ਤੂੰ ਕੌਮਾਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਪੂਰਨ ਜੀ ਤੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ" ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਜਦੋਂ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ
ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਈ ਤਾਂ ਸੁਣਕੇ ਪਾਠਕ ਦੰਗ ਪਿਆ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਬਾਣੀ
ਰਸਿੰਦੀ ਸੋਹਣਾ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭੀੜ ਜਾਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇਖਣ ਲੋਕ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਕਰ ਤੋਂ ਹੀ ਵਜਾਉਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ
ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਇਸੇ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:- "ਲੱਖਾਂ ਦਿਲ ਕੈਂਠੇ ਧੜਕਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਕਬੂਤਰ
ਫੜਕਣ"। ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸਾਂ ਵੇਲੇ ਹੋ ਗਈ, ਇਹ ਪੰਜ ਜਾ ਦਸ ਮਿੰਟ ਦੇ ਰਬੀਬ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ
ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਰੀਰ ਸਮਝਾਏ ਹੋਏ ਖੇ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਦੇਣਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਪਰ
ਦੇਰਵੀ ਜੋ ਨਾਮ ਯਾਦ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:- ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਾਕਪਟਨ,
ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਰਾਲਾ, ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਦੂਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ
ਮਨਾਵੇਂ, ਸੰਤ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਗੋਵਾਲ, ਸੰਤ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲਾ, ਸਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ,
ਸਾ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸੰਤ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ, ਸਾ: ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ। ਸੋ ਇਹ ਸਰੀਰ
ਤਾਂ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਮਝਾਏ ਹੋਏ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਰੀਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲਾਈ ਰਹੇ
ਜਲ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਨ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜੋ ਗੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਸਮਝਾਏ ਹੋਏ ਸੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ
ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ:- ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਧੋਲਾ, ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਪਲੋਤਾ, ਇਕ ਦੋ ਭਾਰਤੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ
ਗਿਆਨੀ ਰਾਵ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਸਮਝਾਏ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ ਇਹ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੰਗਰ
ਛਕਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ। ਜਦ ਪਾਠ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਸਮਾਂ
ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਤ ਦੂਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਮੌਕਾ ਵਿਚ ਬਣਕੇ ਗਾਣ
ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਪਾਰੇ ਸ਼ਰਤ ਕੀਤੀ:- ਇਹ ਸਾਂ ਮਿਲਿਆ ਤੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੋਲੀ ਕੀਤੀ ਜਿਨ ਨਾਲ
ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ (BLACKOUT) ਚੱਲਿਆ ਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਇਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਂਦਾ, ਵਡੇ ਵਡੇ ਰਾਗੀ [illegible]
[illegible] ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬੜੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਸਕਣ
[illegible] ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਵਲ [illegible] ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਤੇ [illegible] ਕੀਰਤਨ ਸੀ) ਉਥੇ ਹਰ
[illegible] ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਜੋ ਸੰਗਤਾਂ [illegible] ਪਾਠ [illegible]
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ [illegible] ਨਮਿੱਤ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ [illegible]
[illegible] ਇਸ [illegible] ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ
[illegible] ਤਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜੋ [illegible] ਵਿਚੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ
ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:- ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ [illegible], ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ,
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible], ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible], ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible], ਸੰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ [illegible],
[illegible] ਸਿੰਘ, ਮਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ [illegible], [illegible] ਸਿੰਘ, [illegible] ਸਿੰਘ [illegible], ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible], [illegible] ਸਿੰਘ [illegible], [illegible] ਸਿੰਘ [illegible], [illegible] ਸਿੰਘ [illegible],
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਅਤੇ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible]। ਇਸ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਨੇ ਆਪਣੇ [illegible]
(ਸੁਖਮਨਿ ਗਉੜੀ ਮ: ੫, [illegible]) [illegible] ਸੰਗਤ [illegible]
[illegible] ਪਾਠ ਤੇ [illegible] ਕੀਰਤਨ [illegible]
[illegible] ਕੀਰਤਨ ਤੇ [illegible] ਦੀ [illegible]
[illegible] ਸੰਗਤ [illegible]
[illegible] ਕੀਰਤਨ [illegible]
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ
ਦੀ (ਮੂਵਮੈਂਟ) ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੇ
ਸਨ ਇਸਦਾ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੋ ਮੂਹ ਮੂਹ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਪਕੜੇ ਪਰ
ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਫਿਰਕੇ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਨੇ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਸਭ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਡਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ)
ਕਿ ਇਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨ ਫੈਲ ਜਾਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਛੱਡਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ।
ਸੋ ਇਸ ਸਭ ਹੀ ਵਿਚ ਨਿਰਭਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਜੋ 'ਨਾਮਧਾਰੀ
ਵੀਰ ਬਾਹਰ ਦੂਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਇਆ, ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਪਰਚਾ
ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਆਬਾਦ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾਈ ਤ
ਹੋਏ, ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਆਦਿ ਮਿਲੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦੀਆਂ ਜਿਸ ਤੇ ਆਪਸੀ
ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ
ਉਹ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੀਆਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫ਼ੌਜੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਾਰਚ ੧੯੪੬
ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਰੰਗੂਨ ਤੋਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਗੱਡੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਤੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਰਿਹਾ ਸੀ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਤੇ ਬੀਦਾ ਲਿਖਾ ਕੇ ਸੀ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ
(ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸਨ ਜੋ ਜੰਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ
ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਜੰਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਸਾਥੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ
ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਆਏ ਉਹ ਸੰਤ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਰਾਣਵਾਂ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਰਾਣਵਾਂ ਆਦਿ ੫ ਜੂਨ ੧੯੪੬ ਵਿਖੇ ਰੰਗੂਨ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਬੰਬਈ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ
ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੀਰ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ॥ ਓਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰ
ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਗੜ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਤੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਵੀ ਮਸਤੀ ਹੋ ਗਈ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਮਤ
ਹੀ ਰੱਖ ਕੇ ਤੇ ਮਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਤੇ ਇਹ ਨਾਲ ਨਾਲ਼ ਖ਼ਰਚ ਹੋਈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਫੇਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ
ਆਦ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਪਾਰੀ ਭਾਰੇ ਮਾਲ ਲਿਆਏ ਇਸ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਇਹ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਈ ਮਾੜੇ, ਮਾੜੇ ਘਰ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ. ਪਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਬਕਸਾ
ਆਂ ਲਿਆ ਉਹ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਹ ਮਾਲ
ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ॥ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਇਆ ਆਈ
ਤਿਆਗਣਾਂ ਪੈਣਾਂ ਬਕਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਗਏ ਤੇ ਸਹੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਫੇਰ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ
ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਕਮਾਈ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਗਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫੇਰ
ਲਾਏ ਤੇ ਇਸ ਸੈਨਾ ਪਿੱਛੇ ਜਲਦੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਤੇ ਚ ਮੌਤ ਪੈਣੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਨੇੜੇ ਆ
ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ (ਪਰਤੱਖ ਆਗੇ (ਕਿ ਸਾਗਰ ਪਾਤਾਲ)
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਸੋਚ ਸੁਮਿਰਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੋੜੇ ਨੇ ਉਤਰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣ ਪਹੁੰਚੇ ਲਿਆਈ ਸੀ)
ਜਦ ਮਾਲ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਮਾਲ ਸਣੇ (ਬਕਸਾ) ਦੇ ਕਸਟਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੜੇ ਸਾਰੇ
ਫੇ ਲੈ ਫੜਿਆ ਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਜਿੰਨੇ ਵਪਾਰ
ਕੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਜੋ ਕਈ ਸਾਲ ਤਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ
ਨਾ ਆ ਸਕੇ॥ ਸਾਡਾ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪਾਠ ਤ੍ਰਿਸੋਤ੍ਰ ਜਾਰੀ ਸਨ ਰੋਗ ਨੀ ਸੰਗਤ ਦਾ
ਪਾਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਤੇ ਰੋਗੀਆਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਸ
ਕਰਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰ ਕਰਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਲਾਣ ਦੀ ਸਰੀਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਕਿਰਪਾ
ਅਤੇ ਜੋਗਲਾਸ ਤਸਵੀਰ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਵਲੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਭੇਟ
ਜੋ ਲੋਕ ਟਿਕਟ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਫੰਡ ਦੇ ਖਰਚ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਕਿਰਪਾਲ
ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਫੰਡ ਨਾਲ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਫੰਡ ਉਸੇ ਨੇ ਮਾਇਆ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ॥ ਉਸ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦੇ
ਤਦਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਹੜੀ ਇਹ ਵੱਡੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਗਾਹਕ ਕਰਕੇ ਤੇ ਉਹ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ਸੀ॥

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾ ਵਲੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦੀਆ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਦੇ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਣਕੇ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਸੇਠੀ ਸਾਹਿਬ ਸੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜੀ ਤੇ ਇਥੇ ਤਕ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਫੈਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ :- <u>ਕਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ</u> ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਵਿਚ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕਹਿਣੇ ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਹੇ, ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਨਾਲ ਨੇ ਮੰਨੀ ਪਾਈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੇ ਬਣਕੇ ਆਉਂਦਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਏਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਪੰਜਾਬ ਮੇਲਿਆਂ ਉਤੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਾਲ ਚਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣੀ ਆ ਗਈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇਜ਼ ਨਾਲ ਵਧਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਦਿਨ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ ਉਧਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਫਸਾਦ ਹੋਏ ਦਿਨ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਹੈ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਣਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸੀ ਸੇਖੂਪੁਰੇ ਸੀਆਲਕੋਟ ਦੇ ਹੋਣੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹਿੰਦ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਘਰ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਹੀ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਏਹ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆਂ ਤੇ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਏਹ ਹਾਲਤ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਸਾਦ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ॥ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਉਧਰ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲੀ ਪਹਿਲ ਸਾਡਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਿਨ” ਵਧਾਈ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਮਿਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਬੈਂਕਾਕ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ (ਟ੍ਰਾਮ ਵੇਜ਼) ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਇਮਦਾਦੀ
ਕਰਕੇ ਭਰਤੀ ਜਨਤਾ ਲਈ FREE-OF-CHARGE ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਬੈਂਕਾਕ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ
ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਭ ਪਬਲਿਕ ਨੂੰ ਆਸ ਲਗ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ
ਦਿਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਬਿਤੀਤ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ, ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ
ਗਈਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲੂ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਫ਼ਿਰਕਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ
ਕ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖਬਰਾਂ ਕਰਕੇ ਹਰ
ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸਨ-ਬੰਧੀਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤਕ
ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬੈਂਕਾਕ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ
ਨ ਸੰਤ ਖੜਕ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਸ਼ਿੰਗ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੂ ਪਿਆਰੇ
ਕੇ ਗਏ ਹਨ ਪਿੰਡਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬਾਰ ਗਏ ਹਨ। ਫੌਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਂਕਾਕ ਪਹੁੰਚਦੇ
ਹਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। (ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਹੁਣ ਬੈਂਕਾਕ ਵਿਚ ਪਰਮਿੰਦਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
ਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਖਸਮਾਨ ਹੋਏ ਜੋ ਅੱਗੇ ਬੈਂਕਾਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਏ ਸੇ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਨਾਮ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਹਨ :- ਸੰਤ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਰਤਨ
ਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਇਆਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ
ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਸੰਤ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਇਆ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,
ਰ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧੀਰ,
ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਤੀ, ਸੰਤ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਸ. ਮਹਿੰਦਰ
ਤੇਵਾੜਾ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਸੰਤ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਇਆ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਸਹਿਤ, ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਤੀ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਪੰਡਤ ਸਵੀਨਾ
ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂਬੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ,
ਸਿੰਘ ਗੋਇਲ ਦਾ ਪਰਵਾਰ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੇਵਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਇਆਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਤਰਖਾਣ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਸੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜੋ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ੍ਰ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਜਣਵੰਡ. ਸਜਣ ਸਿੰਘ, ਡਾਕਟਰ ਧੀਰਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਵਾਰ, ਸੁਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਤੇ ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ (ਸਪੁੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ) ਦੀ ਸਨ। (ਜੋ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ) ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਾਠੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਗਏ, ਕੁਝ ਪੀਨਾਂ ਤੋਂ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਖੂਬ ਰੌਣਕ ਲਗ ਗਈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਧਣ ਲਗੀ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਛੁਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਟਬਰ ਦੇ ਜੀਅ ਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕੇ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਵਧਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਸੱਚ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਸਰੀਰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਤੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਚੱਲ ਪਿਆ।

ਸੰਨ ੧੯੮੫ ਦੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਵੀ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਭੈਣੀ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਰੀਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਲੰਗਰ ਵੀ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਹਿਰਾਸ ਪਿਛੋਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਲਾ ਤੇ ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੀਤ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ੧੧ ਵਜੇ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਨੇ ੧੨ ਵਜੇ ਤੀਕ ਅੰਤ ਦੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਾਹੀਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਜਵਾਨ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਸੀ ਜਦ ਸਟੇਜ ਤੇ ਸਾਰੇ ਏਹਨਾਂ (ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਲਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਜੀਤ) ਆਪਣਾ ਪਸੰਦ ਗੀਤਾਂ ਭਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ (ਇਹ ਉਹ ਇਨ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ) "ਹਰ ਭੈਣ ਭਾਈ, ਬਾਲਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ," ਤਾਂ ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਬੇਗਮਾਂ ਬਾਹਰ ਕਿਤੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਸੀ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਛੱਡੇ ਜਾਣ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਵਜਾਵਣ ਦਿਉ ਤੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਉਗਾ" ਜਦ ਪੰਜ ਸੌ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗੀਤ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਗਤ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਉਹ ਤੁਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:- "ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ, ਚੀਨੀ
ਨੂੰ, ਜਾ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਸਾਡਾ ਹਾਲ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ" ਤੇ ਇਸ ਤੁਕ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਪੜ੍ਹਨ
ਨ. ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਪਿਛੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗ ਪਈ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਥ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਇਤਨਾ ਰਸ
ਜੋ ਤਾਈਸ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਵਿਤੀਤ ਹੋਣ ਤੇ ਭੋਗ ਪਿਆ ਉਪਰੰਤ ਸੇਠ
ਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਤਿਤ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਕਲੀ ਸਾਧ
ਖਿੜ ਖੜੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਦੀ ਖਿਮਾ ਮੰਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ "ਜੋ ਮੈਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਭੋਗ ਪਾਣ
ਜੀ ਕਹੇ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਲਈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਮੈਨੂੰ ਦੰਡ ਲਾਵੇ ਤੇ ਮਸਤਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ
ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਾਧ ਨੂੰ ਖੂਬ ਦੰਡ ਦਿਆਂਗਾ" ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਹੁਣੇ ਇਕ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਨਮਿਤ ਕਰੋ" (ਏਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਤਿਨਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ
ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵਿਤੀਤ ਹੋਣ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਭੋਗ ਪਾਕੇ
ਦਾ ਖਿਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (ਨੋਟ:- ਸੰਤ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਰਨਨ ਇਥੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ
ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿ ਸੁਣਾਈ ਸੀ
ਗਏ ਇਸ ਸ਼ਬਦ (ਭੋਗ ਪਾਣ) ਦੇ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਰਸ ਤੇ ਵਾਂਝਿਆ
ਹਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਭਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੈਣਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਮਨੋ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਕਣ ਵਾਲਾ) ਸੰਨ ੧੯੫੪ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਪਰਚਾਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੀ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਸਹਿਤ ਧੀਨੇਕ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ
ਦ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਚਾਉ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੇਠ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਚੀਨ
ਚਲੇ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਏਥੇ ਮੁਖੀ ਸੇਠ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸੀ ਤੇ ਸੇਠ ਪਰੀਵਾਰ ਬੋਹਤ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਫੰਡ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪਾਸ ਇਆਂ ਹੈ ਸੀ ਓਸ ਨੂੰ ਮੋਹਰੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ
ਚੀਜ਼ਿਕ ਖਸੂਸੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਫੰਡ ਦੀ ਸਾਂਭਿਆ
ਗਈ ਜੋ ਦੀਪ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਚੰਦਾ ਸਾਫ ਲਈ
ਆਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਗਿਆ ਸੇਠ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਭੇਟਾ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ
ਦੀ ਤਸੀਰ ਕਰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦੀ ਚੜ੍ਹੀ ਸੁਸਾਇਟੀ
ਸੀ। ਸੋ ਸਾਰਨ ਵੇਲ਼ੇ 24-2-1954 ਨੂੰ ਸਾਮ ਦੇ ਬਾਰਾ ਵਜੇ ਇਕ ਤਾਰ ਸੇਠ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ "ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸੇ ਗੱਡੀ ਦੀਦਾਰ
ਦਿਸੇ ਸੋਢੀਆਂ ਸਹਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਆ ਗਈ।
ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਧਰਮਸਾਲੇ ਵਿਖੇ ਸੱਦਕੇ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਸੇਵਾ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ
ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਧਰਮਸਾਲੇ ਨੂੰ ਕਲੀ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੰਤ-ਨਿਰੰਜਨ ਜੀ ਦਾ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਇਤਿਹਾਸ
ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਤ-ਨਿਰੰਜਨ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਇੰਤਜਾਮ ਸੇਠ ਗੋਪਾਲ, ਗੋਪਾਲ, ਭਗਵਾਨ
ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਉੱਪਰ ਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿ. ਪੰਥ ਜੀ ਤਿਆਰੀਆਂ
ਸਾਹਿਬ ਵਿਜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਬਦਿਆਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ
ਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਠ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ।
(ਸੇਠ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੀਦੜ ਬਾਹ ਗਏ ਸਨ) ਰ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ
27-2-1954 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਇਕ ਦੇ ਪਹਿਰ ਸਮੇਂ! ਦੋ ਵਜੇ ਪੁੱਜਾ। (ਨੋਟ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦਸੌਂਤੇ
ਤੋ ਦੀਦਾਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਵਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਕ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਹਜੂਮ ਬੰਦਰਗਾਹ ਲਾਗੇ (ਡੌਕ ਸੁਆਰ) ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੋ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰਕੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਨੇਤਰ
ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਸਜਲ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਬਾਅਦ ਦੀਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੋਰ ਥੋੜੀਆਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਿਰ ਸਹੀ ਸੀ ਨਾਲ
ਅਰਦਾਸੀਏ ਤੇ ਸਰੀਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (ਸਹਿਤ) ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ
ਆਦਿ, ਤੇ ਬਾਕੀ ਜੱਥਾ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੋ ਮਾਰਚ 1954 ਨੂੰ ਮੋਮਬਾਸੇ ਦੇ 6
ਵਜੇ ਤੇ ਬਾਦ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਧਰਮਸਾਲਾ ਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਡਾਲ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਵਸਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ (ਨੋਟ: ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤ
ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਕੰਠ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਪੋਥੀ ਤੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਕੀਰਤਨ
ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ) ਜਦ ਰਾਗੀ ਜੱਥਾ ਪਰਮਸਾਜ਼ੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਰਾਗੀ
ਰੀਤ ਗਾਇਨ ਕੀਤੀ "ਤਿਲਕ ਤੁ ਰਿਹਾ ਭਈ ਹੈ ਆਪਾ" ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਦੇਵਕੀ
ਨ ਛਾਤੀ ਤੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਰਿਵਾਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਸ ਨਾਲ ਸਰੋਤ ਹੋਇਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਪੰਡਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਜੀ
ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਤ ਨਿਆਜ਼ ਸਿੰਘ ਸਨ
ਦਾ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੇਰੀ ਬਾਬਤ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੋਹਣਾ ਰਾਗ ਵੀ ਕਰਦਾ
ਤੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਡਾ ਗਿਆਨ ਸਿੱਖਦੇ ਜੋ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਬਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ ਹੈ" ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਨ ਵਡੇਰੇ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਕੀਰਤਨੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਗ ਦੀ
ਦੇਣਾ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਾਗੀ
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਰੂਪ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੀ ਰੀਤ ਗਿਆ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਪਰਮਸਾਜ਼ੇ ਲਗਾ ਕੇ ਹੀ
ਕਰਕੇ ਪਰਮਸਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ
ਵੀ ਜਿਥੇ ਸਿੰਘ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਸ ਗਿਆਨੀ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ GRIMM.
ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ (…) … ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਆਏ … ਸਾਰੇ
ਤਮਾਮ ਸਿੱਖ ਜੋ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਧਰਮ ਮਰਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਖਸ਼ਾਈਆਂ ਤੇ … ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼-
ਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਇਕ ਨਿਤ ਨੇਮ ਸਮੇਂ ਘੂੰਟਾਂ ਵਾਲੀ ਗੁਫਾ ਨੂੰ ਗਈ ਤੇ ਇਕ ਸਭਾ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਚਾਟੜਾ ਗਰੀਬ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਦੇ ਆਸਨ ਤੇ ਉਤਨੇ ਪਾਸੋਂ ਚਲਿਆ ਕੇਈਆਂ ਫੜੇ ਅੜੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ
ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਝੂ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਦ ਹੀ ਘੂੰਟਾ ਬਾਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ
ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜ ਵਿਛੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਤਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਤੂੰ ਆਸਨ ਬਾਲ ਜਿਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਦਾ ਆਸਨ ਸੀ ਉਹ ਸੁੱਕਾ ਸੀ ਇਹ ਮੈਂ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਸਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ
ਕੇ ਅੱਖੀਂ ਤੱਕਿਆ ਵਿਖਿਆ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸਮਾਰੋਹ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਚੋਗਸਵੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਗਏ ਤੇ ਵਾਪਸ ਧੂੜੇ ਦਿਨ ਆਏ
ਸੀ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ॥ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਦ ਚੋਗਸਵੀ ਗਏ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਖ਼ਰਾਬੀ
ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਲੇਖਿਆ ਚਰਨ ਬੀਬੀ ਗੁਰਚਰਨ ਕੌਰ ਸੁਪਤਨੀ ਸ. ਜਗਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਦਿਨ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਣ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-
ਜੈਪੁਰ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੌ ਤੋਂ ਨੌਂ ਸਵਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਸੀ ਤੇ ਸਭ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਗਏ ਜਨ ਤੇ ਪਿਛੇ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਸਨ। ਬੇਬਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ
ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਨ ਰਹਿ ਜਾਈਏ ਤੇ ਸਭ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ
ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਜਦ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਿਆ ਤਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ
ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਚਲਣ ਦਾ
ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਵਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ
ਹੈ ਜਦ ਇਹ ਠੀਕ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਗਰੀਬ-ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪੁਛਿਆ "ਏਥੇ ਕਦੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?"
ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਸਾਰੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਆਪ ਭਲੇ ਚੱਕਰ ਦੇ ਲੈਣ ਪਵਿੱਤਰ
ਕਰੋ ਤਾਂ ਗਰੀਬ-ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ. ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬੀਬੀ ਫਲ
ਲਿਆ ਕੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਪੁਸ਼ਕਰੀਆਂ - ਬੀਬੀ ਫਲ ਪਾਕੇ ਲਿਆ। ਤਾਂ ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦਾ
ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕੀ ਗੱਲ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲਗਨ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸ਼ਿਵਾਮਣ ਜੀ ਤੇ ਇਹ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਦੀ ਰੋਗਮਈ ਚਲਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਇਸ ਚਰਨ ਸੁਖਸਾਗਰ, ਕਰਕੇ ਨਿਆਈ
ਸ ਵਿਚ ਚੀਚ. ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੁਧ ਛਕਿਆ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਰਘੂ ਜਾਣੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੀਦੀ ਬੀਬੀ
ਦੀ ਓਸਨ ਰਸੀ ਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਸ) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਰਹੂੜੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਰਸੋਂ ਤਿੱਲੋ ਸੱਤ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ - ਕਰਤ ਕੋਜਾ ਕਾਈ ਚੀਸੋ ਵਿਚੋ
ਨਾਰਚ 1958 ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਾਰ ਦਰੇ ਇਹ, ਹੋਈ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਾਤ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਨੂੰ
ਨੇਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਇਤਨੇ ਇਕੱਠੇ ਅਨੇਕ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਪਤਿ ਸੋ ਵਾਗੀ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਇਹ ਸਾਸ ਸਮੇ ਹਰਵੀਰਸ ਜਗਤ ਦੀ ਦੀਵਾਨ ਤੋਂ (ਦਿਲੀ) ਕੱਸ਼ਰੋਂਤ ਜਾਈ ਰਚਨਾ ਹੋਵੇਗ
ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਮਨੀਰ ਆਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਕੁਝ ਕੁ
ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ 1. ਪੰਡਿਤ ਰਘੂਨਾਥ ਜੀ 2. ਬਾਬੂ ਸੰਗਮ ਰਾਮ ਜੀ 3. ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਰਾਮ ਜੀ,
ਮੇਵਨ ਰਾਮ ਦਿੱਲੀ 5. ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਚੰਦ ਜੀ 6. ਕਿਰਪਾਨ ਸਿੰਘ 7. ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਰ 8. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ
ਲਾ 9. ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਰ 10. ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਰ 11. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਰ 12. ਭਗਤ
ਜਲੰਧਰ 13. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ 14. ਮਾਸਟਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 15. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਰਾ 16. ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਰ 17. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆਂ 18. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਤ ਦੇਵ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ
ਲ 19. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਬਾ ਦੇ ਹੋਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸਜਣ ਸਨ।। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ
ਕੇ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਦੇਕੇ ਸੋਢੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਨਮਾਨ ਜੀ ਕਰਦੇ
ਸੋ ਇਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੇਹਰਾ ਭਣੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ!
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਦੇਸ ਗਏ!
ਚਾਰ ਵਜੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਦੇ ਇਸ
ਨ ਰਤਨ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੇ ਭੂਆ ਸਦੇਵ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅੰਤ ਵਾਰ ਵਜੇ
ਨ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ।। ਜੇਠੇ ਦਿਨਾਂ ਚਾਰ ਹੋਣੇ ਸਨ ਅੱਜ ਦਾ
ਨ ਸੀ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਿਆ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ
ਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਫਿਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਨਿਤ-ਨੇਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਥੇ ਵਾਲੀ ਨੇ ੬
ਮਾਘ ਸੰਗਤ ਨੇ ਰਸਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ
ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਉਹ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਲਾ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ
ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ, - ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਸੁਖਦੇਵ ਜੀ ਆ ਗਿਆ, ਹੇ, ਕੈਸੇ ਮੈਂ ਏਹਨੂੰ ਮੰਨੀ
ਤੇ ਇਸ ਗੀਤ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਸਿੱਖ ਵੀਰ ਦੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ
ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹੇ ਸੀ ਜੋ
ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਖਾਸ ਇਸ ਦਰਸ਼ਨੀ ਗੀਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ
ਮਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਕਵੀ ਇਸ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਜਾਂਦਾ ਹੀ ਉਸ ਤੇ
ਮੁਬਾਰਕ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਥੇ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਆਲ ਸ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਬਾਦੀਆਂ ਨੇ
ਸਿੰਘ ਰਹੇ, ਏਸ ਦੀ ਸੀਮਾ ਜੋ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੋਭਾ ਲੱਗੀ ਜਿਉਂ ਕੇ
ਇਸ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣਾਂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੈ ਵੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਾਵਣੀ ਸੀ ਤੇ ਸੋਗ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦੇ ਇਹ
ਆਨੰਦ ਪੂਰੀ ਹੋਏ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੇਵਕ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਥਾਂ ਕਥਾ
ਕਰਕੇ ਆਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਜ਼ਰ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ
ਨਿਆਰਾ ਨਾਮ ਸਜੀਵ ਜੀ ਕਰਤੇ ਬਾਗ ਤਾਂ ਖਾਸ ਵਜ ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਿਸੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਨ।
ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਰਮ ਵਲੋਂ ਇਕ ਤਾਰ ਭੇਜੀ
ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਆਨੰਦ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਪਰਵਾਨ ਹੋਈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਖੁਸ਼ੀ ਸੋਹਣਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ
੨੪ ਨਵੰਬਰ 1958 ਨੂੰ ਬਾਜਵੇ, ਇਹ ਅਨੰਦ ਜੋ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਰਤਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਤਵਾਨ (ਬਾਬਾ) ਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸਤਾਬ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿ-ਸ਼੍ਰਾਬ ਸਵੀਰ ਹਾਥੀ ਸੌਂਦੇ ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਜ ਕੂਤਦਾ ਕੰਮ, ਭਰਤੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ
ਪਧਾਨੀ. ਪਿੰਡ ਜਿਸ ਵੀਚ ਤੇਂ ਚਿਨੇਂ ਸੁ ਸਨਮਾਨ ਵੀਰਾਂ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਵਿਚ
ਸਮਾਨ ਪਹਿਲਾ ਵੀਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਬੰਧ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ
ਸਾਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਡ ਬੁਰਫਾ (BHRAPHA PALACE) ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ
ਧ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਜਗਾ ਉੱਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੱਖ ਪੰਡਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ
ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਸ ਜਗਾ ਤੇ MERRY KING DEPT STORE ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਵਪਾਰ ਸੈਂਟਰ ਬਣੇ
ਹਨ) ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਇਥੇ ਹੀ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਜੀ.ਐਸ. ਢੂਨਾ ਸਿੰਘ
ਕੋਲ ਵੇਲੇ ਇਕ WEBSTER CHICAGO ਕੰਪਨੀ ਦੀ WIRE RECORDER ਮਸ਼ੀਨ
(ਗਈ ਜੋ, ਹਰ ਇਕ ਧੁਨ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਲੰਬਾ, ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਰੀਕਾਰਡ ਕਰ ਲੈਂਦੀ
ਤੇ ਇਕ ਘੰਟਾ ਤਕ ਚਲ ਸਕਦੀ ਸੀ (WIRE SPOOL ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਰਕੇ) ਇਹ ਇਕ ਤ੍ਰਿਸ
ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਾਢ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼
11-1958 ਨੂੰ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਤ-ਨੇਮ ਸਮੇਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ
ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਮੋਲ ਤੇ ਰੀਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਇਸ ਦਾਸ, ਸਿੰਘ ਜਨ, ਹੈਰਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ
ਜਿਸ ਉਸ ਮਸ਼ੀਨ ਤੇ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇਖ ਮਸ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਾ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਤੇ ਇਕ ਫਿਲਮ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸ
ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤ ਹੁਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣੀ ਆਮ ਕਰਕੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ।
ਜੋ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਵਿਚਾਰ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।
ਤੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਸੇਠ ਨੇਕ ਸਿੰਘ ਵੀਰ ਦੇਸ ਤਕ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਵੇਲੇ ਉਸਨੇ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਮਨ ਤੇ ਤਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਸੇਠ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ
ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਸੇਠ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਂਭਦਾ ਰਹਦੇ
ਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੇਠ ਨੇਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੀ ਪਰਤਿਆਸ਼ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਰਾਸ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਰਹਦਾ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੀ ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਇਹ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਦੇਸ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਗੁਰਮਤ
ਮਰਿਆਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਨਹੀਂ ਜਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ
ਭੁੱਲ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਲਈ ਸੀ ਮੰਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰ
ਜੋ ਕ੍ਰਿਆਈ ਜਾਣੀ 5-12-1958 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਤੇ
ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ
ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਸਗੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜੇ ਸੱਚੇ ਹੀ ਬਖਸ਼ਣ ਤਾਂ ਅਜੇ ਮਨ
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਰਿਆਦਾ ਬਾਰੇ ਤੇ
ਗੁਰੂ ਘਰ ਸ਼ਾਨ ਬਾਰੇ 1-12-1958 ਦੇ ਦਿਨ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੰਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਇਆ
ਹੈ ਸੋ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਦੇ
ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਢਿੱਲ
ਲਾਏ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਕੇ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੀ ਦੇਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ
ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਅੱਧੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਪੰਡਾਲ
ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਕੇਲਿਆਂ ਲੈ ਕੇ ਗਰੀਬ-ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ
ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਦੇਖ ਸਕੇ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ
ਭਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਇਸ ਤੁਕ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕੀਤਾ "ਨਾਨਕ ਤੇ ਸਹ ਗੁਣਕੇ ਆਗੈ"।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲੜਕਾ
ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਦੇਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਰਾਮ-ਰਸ ਦੇ ਬਚਨ ਕਰਦਿਆਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ:- "ਤੂੰ ਬੇ ਫਿਕਰ ਰਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ" ਇਹ ਕਿ
ਫੇਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਜਵੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਸੀ ਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਾਦੀ 9-12-1958 ਨੂੰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ
ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਸੇਵਕਾਂ ਸਹਿਤ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ 10-12-1958 ਨੂੰ ਗਏ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਏਹ ਗੱਲ ਆਮ ਚਲਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਚਾਰ ਸੌ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾ ਮਤਾ ਸੀ,
ਕੇ ਏਨ੍ਹਾਂ ਚਮਕ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਤੇਜ ਪਾਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਗਿਆ ਤੇ ਦੂਜੀ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ
ਹ ਪੱਟ ਗਿਆ। ਚੰਦੌਰ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਹੋਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਨਾਮ ਦਾ
ਜਿਉਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਨੂੰ ਚਾਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ
ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਚੌਂਕੀਆਂ ਖੂਬ ਕਰਦੇ ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰੌਣਕ ਹੀ ਵਧ ਗਈ ਤੇ
ਤ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਤਾਈਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੀ
ਮੇਂਧੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਚੰਦੌਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਰੀਰ ਦੇਸ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਦਾ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ
ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਕੀਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰਵਾਲੇ,
ਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗਰੀਵਾਲੇ, ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਰਾਲੇ, ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੀ ਸੰਤ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਜੀ ਬੜੀ ਚੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਭਾ ਹੋਈ ਸੀ
ਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਸੀ ਸੰਗੇ ਲਗਾਤਾਰ ਲੈ ਜਾਣ ਜੋਸ਼ੇ ਨੇ ਉਸਦੇ ਮਨ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਜੋਗੀ ਪਾਣੀ ਪਾਰਸ-
ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਛੱਤ ਤੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲੇ ਪਾਰਸੀ
ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਨੇ ਉਸਦੇ ਮਨ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਬਦ ਕਹਿ ਦਿਤਿਆ। ਇਹ ਸੰਤ
ਜੀ ਸੰਤ ਜੀ ਇਸ ਆਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਏਸ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਗੁਰ ਸੰਗ
ਸਾਂਝ ਤੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ"।
ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸਬਦ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਕਹੇ:- "ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ ਮੈਨੂੰ
ਜੀ ਭੁਲ ਸਕਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਥੋੜੀ ਜਹੀ ਦਾਗ ਜੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੇਖੋ ਦੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਦਪਕੇ
ਰ ਰੇਹਾ" ਸਮਝਾਉਣੀ ਹੋਏ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾ ਧੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਪਾਣਾ
ਤੇ ਕੀਰਤਨ, ਪਾਠ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਕਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੀ ਕਿਆ ਦੇ ਸਤਿ ਵਿਚੋਂ
ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਿਖੀ ਕਿ ਆਏ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਲੇ ਲਈ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚੰਦੌਰ ਵਿਖੇ
ਕਰਨ ਲਈ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਪੰਡੂ ਸੰਤ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ "ਸੋਡੀਆਂ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਪਾਰ"

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸੇ ਸਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਾ ਮੰਜ਼ੂਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਚਾਰ ਇਸੇ ਸਾਲ ਸੇਠ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਵੂਲਾ ਆਪਣੀ ਸੰਸਾਰ ਜਾਤਰਾ ਪੂਰੀ
ਕਰਕੇ ਦੇ ... ਨੂੰ ਅਕਾਲ ... ਕਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਾਸਤ੍ਰਾਂ ਜੀ
ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਸਿੰਘਾਂ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਸੁਣਾਏ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਹੋਣਾ ਲੇਖਾ ਕਰਨ
ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਗਈ (ਨੋਟ: ਸੇਠ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਵਾਰ
ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ ਵਿਚੋਂ ਲੇਖਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਇਹ ਦੋ ਚਾਰ। ਅਰਜ਼ ਸਮੁੱਚੀ ਸੰਗਤ
ਵੱਲੋਂ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ) ਇਸੇ ਸਾਲ ਸੇਠ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚੋਣਵੀਂ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਿਆਂ
ਨਾਮ ਨੇ ਲਿਖਕੇ ਮੈਂਬਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਮਾਧੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜੀ ਇਸ ਤੇ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਲਬ ਪੀਆ [redacted] ਕਰਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਸੁਨੇਹੇ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ
ਹੋਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਸਮੇਂ (ਜਿਹੜੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕੀਤੇ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਸੰਗਤ ਵਿਚ
ਭੁਲਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤਾਂ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੇਠ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਸੰਤ ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤੋਰਕੇ (ਸੇਠ ਵੱਲੋਂ)
ਇਹ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ (ਨੋਟ: ਇਹ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦਾ ਬਚਨ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫਕੀਰ ਨੇ
ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੈ) (ਨੋਟ: ਇਹ ਹੇਠ ਬਚਨ ਦੇ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਨ ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸੁਣ
ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:- ਸੰਨ ੧੯੩੫ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਚੌਧਰੀ ਵਿਚ ਗਏ ਦੇ ਇਕ ਨਾਮਧਾਰੀ
ਸੁਜਾਨ ਬਾਹਰਲਾ ਜਾਪਦਾ ਮੈਂ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚ ਲਿਖਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਨਾਮ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਈ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸੋ ਜਦ ਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਨ ੧੯੫੪ ਵਿਚ
ਨਵੇਂ ਚਰਣ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ [redacted] ਤਰਕ ਸਦੀ
ਸਮਾਇਆ (ਕਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਸਮਝੇ ਹੋਏ ਸਨ)
ਤਾਂ ਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਸਕੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਜਾ- ਸੁਜਾਨ, ਅਰਜ਼ ਸਾਹਿਬ। ਜੀ ਗਲ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ
"ਤੋ ਆਪ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਜਾਨ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹਾਂ" ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ
ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿਓ ਤਾਂ ਅਰਜ਼ ਕੀ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰੇ ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ

ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਮਹਾਰਾਜ ਪੂਰਨ ਵੱਲ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਮੇਰੇ
ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ" ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਤੇਰੇ ਗੋਡੇ" ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ
ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਜੋ ਰਖਾਏ ਤੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗਿਆਨੀ
ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤਾ ਤੇ ਆਉਣ ਦਿਤਾ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਨਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਅਰਥ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬਚਨ
ਸੁਣਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੇਹਰ
ਨਾਲ ਬਖਸ਼ੋ, ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਤੂੰ ਜਿਸ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈਂ, ਉਸੇ ਦਾ
ਸੁਭਾ ਸ਼ਾਮ ਦੋ ਵੇਲੇ ਪੰਜ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ਕਰ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਭਲੀ ਕਰਨਗੇ।"
ਫਿਰ ਹੋਲਾ ਮੇਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਚਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਲਾ ਮੇਲਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਹੋ
ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇਸ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ
ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੈਣੇ ਆਏ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਹਿਤ ੩੦ ਸਰੀਰਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਸਨ ਕੁਝ ਕੁ
ਨੇਪਾਲ ਪਧਾਰੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਬਾਬਾ (ਸਤਿਗੁਰੂ) ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ (ਮਹਾਰਾਜ) ਬੀਰ
ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਵਜੀਰ, ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ
ਜੀ, ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪਰੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ, ਸਿੰਘ
ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਫਕੀਰ ਸਨ, ਤੇ ਚੰਦਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੇ ਪੁਰਬ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਕੀਰਤਨ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ
ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਾਲ ਆਏ ਸੀ) ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਨੂੰ ਹਵਨ ਰਹੀ
ਰਖਣਾ ਅਤਿ ਕਠਨ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਫਰਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਤੇ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ
ਜੋ 1950 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸੀ ਸੰਤ ਸੰਧਿਆ, ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਧਾਰ
ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਵਿਚ ਬੀਜੇ
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਲਈ ਰਖਾਏ ਤੇ ਸਾਰੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀਵਾਨ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਬੁਰਾਫਾ (BURAPHA PALACE)
ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਇਸਦਾ ਹਾਲ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੁਰਦੇ
ਫਿਰਦੇ ਕੀਰਤਨ ਉਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਰਹਿਰਾਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ
ਤੋਂ ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਦੇ ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤ ਪਿਆਰ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤੇ
ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੇਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਆਮ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੇ ਬਲਵਿੰਦਰ, ਵਾਹਰੇ ਭੂਪ ਵਿੱਚ
ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਕਵਿਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਬਾਰਠ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਵਜੇ,
ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਹਿਤ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤਾਉਸੀਆਂ ਸੂਰਜ ਨਾਥ, ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿਤਾਰ ਸਹਿਤ, ਸੰਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਬਲੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ, ਸੰਤ ਸਾਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ
ਫੌਜਾ ਜੀ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਸੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਲਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਆਤਮ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤੀ ਹੈ,
ਵਿਚ ਸਤਿਨਾਮ ਅਤੇ ਨਗਰਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਤੋਲ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਪਿਆਲਾ ਇਸਦੀ ਬਾਬਤ
ਇਹ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ "ਕਹਿਬੇ ਕੋ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਨ" (ਨੋਟ: ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਬਾਕੀ ਜਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠਕ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੈ।)
ਇਸ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸੇ ਦਿਨ
ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ 250 ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਪਾਠ ਕੀਰਤਨ
ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਆਪ ਕੀਤੇ ਸਨ (ਨੋਟ-ਅੰਦਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਸ ਪਰਚੇ ਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਠ ਸੋਧਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰਵੀ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਆਪ ਪਾਠ ਕਰਕੇ
ਭੋਗ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ) ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਛੇ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ
ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਨੇ ਰਵਾਨਗੀ ਸੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦਾ
7 ³⁄₅₀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਜਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਨੇ
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ "ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਂਕਾਕ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ
ਹੋਰ ਬਖਸ਼ੋ" ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ-ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਜੋ "ਬਖਸ਼ੋ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ" ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅੱਗੇ
ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਇਆ ਸੋ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਕੇ ਸਤਿ ਤੇ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ 8 ³⁄₅₀ ਹੋ ਗਏ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਚਾਉ ਜ਼ੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਕਈ ਨਵੇਂ ਸਬਦ ਕੰਠ ਕੀਤੇ, ਰਾਤ
ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ, ਕੁਝ ਦਿਨ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਪੰਜ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ
ਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚ ਅੱਠ ਦੀ ਵਾਰ ਗਾਂਦੇ। 7-5-1950
ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ … ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਸੀ
ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਨੰਦ ਆਇਆ ਤੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਭੋਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਹੀ ਵਕਤ …
… ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ …
… ਸੰਤ … ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੀ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸੇ
ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੰਤ ਦਾ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ
ਆਪ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਛਕਿਆ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ
ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨ ਸਨ ਤੇ ਆਪ
ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਬੀਮਾਰ ਹਾਲਤ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਦੇ ਭੋਗ … ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਦੇ
ਕਰੀਬ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਇਕ … ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ
…) ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (… ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਸਮਾਨ … ਬਾਰਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ …
… ਸੀ ਪਰ … ਦੀ ਬਾਦ … ਹਟ ਗਈ ਸੀ।" … ਵਿਚ
… ਇਹ … ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਗਈ
… ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ … ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ
… ਆ ਗਈ। ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ … ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਉ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ … ਜੀ ਤੇ … ਭਾਈ …
ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੀਨ ਵਿਖੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ 27-5-1950 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ
… ਨਾਲ … ਸੀ ਆਇਆ ਤੇ … ਕੀਰਤਨੀ … ਸੰਤ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦੋ ਦੋ ਜੱਥੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਕ ਮੀਹਤਕ ਵੀ
ਵੀ ਫ. ਖੁਰਸ਼ਦ ਦੀ ਗਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਚਾਰ ਕਰ ਲੇਖ ਸੀਆਂ ਨਵੀ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਵਸਰ ਸੀ
ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ 24-5-50 ਨੂੰ ਭੋਗ ਵਾਲੇ
ਦਿਨ ਸਤ ਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਇਸ ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਕੇ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੀਤੇ, ਕਈ ਦੀ ਮੰਗਲ ਪੀਸ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨ ਦੇਵੇ"। ਇਸ ਸਮੇਂ
ਸ੍ਰੀ ਚਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਤਗੁਰਾਂ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ ਵੀਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਜੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਨੂੰ ਕਦਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸਤੀਆਂ ਗਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ
ਦੀ ਅਜ ਪਰਮਾਣ ਤੇ ਵੀ ਯਾਦ ਸੀ। ਤੇਗ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ "ਰੰਸ" ਨੇ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹ
ਕੇ ਸੁਣਾਈ (ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਚਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਪਤ੍ਰੇ ਕੁਝ ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ)। ਦੂਜੇ ਦਿਨ
25-5-50 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਬਾਹਰ ਦੇ ਭੂਪ ਵਿਚ ਸਜਾਨ ਕੌਸ਼ੇ ਨੇ
ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਖਤਪੋਸ਼ ਡਾਹੇ ਗਏ। ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਸੋਨੇ
ਸਮੇਂ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਨੰਦ ਆਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੀਰਤਨ
ਦੇ ਨਾਲ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ
ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਨ 1951 ਵਿਚ
ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਗਰ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ
ਪਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਦੋਸ਼ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਵੀ ਏਸੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਕਰੀ ਦਿਤੇ ਸਨ (ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੀਲ
ਸੰਭਾਲ ਰਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪਿਆਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟੇਪ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ, ਇਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ)
ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਚੰਗੇ ਦੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਨਵਾਬੀ ਜਗਾ
ਗਏ 30-5-1950 ਨੂੰ ਗਏ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਈਆਂ ਲਵੀਆਂ, ਪਾਠ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਪੰਜ ਛੇ ਤੀਰ
ਸੰਗਤ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਅਸ ਫਿਰ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਕਰਦੇ)
ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੇ ਬੈਠਕਰ. ਆਏ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਦੇ ਸਨ। ਏਸੇ ਸਮੇਂ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ
ਨੂੰ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚੀ (ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ
ਗੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਰੀਤੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਫਲ ਲੱਗਾ ਸੀ
ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਦ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪ੍ਰਭਾਤ ਹੋਈ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ
ਰਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਕੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਤੇ ਆਪ ਸੰਗੀ ਅਮਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆਂ
ਲਈ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿਤਾ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਬਖਸ਼ਦੇ। ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ
ਸ ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 30 ਤੋਂ 50 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤਾ
ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸਨ। (ਖਾਸ ਨੋਟ:- ਇਥੇ ਏਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਇਹ ਲੜਕਾ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਾਪੜ
ਵੇਲੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਾਠ ਵੀ ਕਰਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਫਿਰ ਏਕੀਤਾਂ ਹੀ ਲਿਆਸ
ਆ ਸੀ ਜਦ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਹਨ ਕਰਨੀ
ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਨ 1958 ਵਿਚ ਪੀਰੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ
ਨੂੰ ਦੇਸ ਜਾਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਨ
ਭਾਰਤ ਦੇਸ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ, ਸਾਧ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ।
ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪੁੱਛੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਜਦ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ,
ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਜਦ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸੰਤ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਹਜ਼ੂਰ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜ ਸੌ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੰਜ ਦੇ ਮਹੀਨੇ
ਸੇਠ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ
ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਕਮਲ ਜੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵਿ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜੇ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਚ-ਨਿਹਾਲ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ "ਆਹ (ਸੇਠ) ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲੇਠ ਦਾ ਇਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਲੜਕਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਖਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸਮਝੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ "ਤੁਸੀਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੜਕਾ ਮੈਂ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।" ਸੋ ਸਭ ਭੁੱਲਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਨੋਟ: ਇਹ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦਾ ਬਚਨ ਸੈਂ ਪਿੰਡ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੇਠ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਹੀ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਸੇਠ ਤੇ ਬਚਨ ਇੱਕੀ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਸੱਚੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੀ ਜੋ ਕੁਝ ਦੇਰ ਤੋਂ ਉਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਸੰਤ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਾਬੂ ਜੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਇਕ ਲੜਕਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਦੇ ਸੱਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ (ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੇਠ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਸੱਤ ਲੜਕੇ ਤੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਹੈ) (ਇਕ ਹੋਰ ਖਾਸ ਨੋਟ:- ਇਹ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਵਾਰਤਾ ਸੇਠ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਬੈਠਿਆਂ ਬੰਬੇ ਵਿਚ ੨੫-੩-੧੯੭੯ ਨੂੰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੀਂਡ, ਸੂਬਾ ਲਿਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦੀਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦ ਵੀ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।" ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮੇਲਾ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕਾਕੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਜੋਗ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸਮਸਤਾਨੀਂ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਸ ਮੇਲੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਭ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:- 1. ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸਮਸਤਾਨੀਂ ੨. ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ੩. ਸੰਤ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ੪. ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ 5. ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਵਰਨ 6. ਸੰਤ ਤਖ਼ਤ ਸਿੰਘ ੭. ਮਾ: ਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ੮. ਸੰਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਟੀ ੯. ਸੰਤ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਭੁਪਾਲ 10. ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਹੈਸੰ ੧੧. ਸੰਤ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ੧੨. ਸੰਤ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ੧੩. ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦ ੧੪. ਸੰਤ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਡੀ ਭੈਣ,

ਸੰਤ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ 16. ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ 17. ਸੰਤ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ 18. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਨ ਤੇ
ਸਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦੇ ਸਰੀਰ ਹੋਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮੇਂ
ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:- ਵੱਡੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਘਰ
ਵਿਚ [illegible] ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ, ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸੋਭਾ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ
ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਸੰਤ
ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨੀ
ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ:- "ਦੀਨ ਦਇਆਲ, ਦੀਨ ਬਿਸਮਾਰਿਤ ਹੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ
ਗਾਇਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਜੇ ਤੇ ਸੰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਚਲਾਈ
ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਖ ਵਜਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ
ਘਰ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਫੇਰ ਪਤਾ ਤੇ ਜੋ ਗੀਤ ਸ਼ਬਦ ਰਹੀ ਵਜਾਈ ਹੈ ਫੇਰ ਗੀਤ ਫੇਰ
ਨੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ" ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਬਦ ਸੰਦੀ ਸੋ
ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ [illegible] ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਖ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਠ
ਗਿਆ ਤੇ [illegible] ਜੀ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਆਸਣ ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਤ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸੰਤ ਕਿਰਪਾਲ
ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ" ਸਾਡਾ ਪਾਸ
ਕੇ ਰਹਿਤਾ," [illegible] ਜੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ- "ਸਭ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ ਪਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਰਦਾ"
ਦਾ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਭਾਈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵੈਰਾਗ ਹੋਏ ਸਨ
ਕੀਰਤਨੀ ਲੋਕ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ- ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤੇ ਪਰਮਾਣਾਂ
ਉਨ੍ਹੀ ਸਾਰੇ ਉਸ ਰੰਗ ਤੇ ਚਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਜੋ ਕਲੇ ਕਵਨ ਤੇ ਚਾਪਣ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਰਸ ਵਿਚ ਸਭਾਂ
ਹੀ ਚਰਨ ਇਕ ਘੰਟਾ ਬਤੀਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਭ ਦੇ ਨੀ ਪ੍ਰੇਮ
ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਉਛਲ ਉਛਲ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਗਾਇਨ ਵਿਚ ਉਹ ਯਾਦ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਕਿ
ਹੈ ਉਹ ਸਮਾਂ-ਸਮੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਚੀਰਨ ਦੇ ਲੋਕ ਤੇ ਚਾਲਕ, ਹ ਰਤ ਵੇਲੇ
[illegible] ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਜਾਣ ਦਾ ਅਰਥਾਤ ਸੀ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰ

ਦੇ ਮਾਨਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸੱਜਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਹੈ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ
ਸੀ ਜਦ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਇਹ ਸੀ ਉਸ ਇਹ ਸਦੇਵ ਵਾਂਗ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮਾਨੀ
ਵਰ ਨੇਤਰ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਰਸ ਨ ਚੱਖ ਜਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਛੰਦ ਦੀ ਤੀਜੀ ਤੁਕ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰ
ਰਿਆਤ ਸੇ ਕਿਸਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਝੀ ਆ ਗਈ, ਸੁੰਦਰ ਰੋ ਪਿਆ, ਫੇਰ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਕਿ ਰਸ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ? ਬਾਣੀ ਦੇ ਭਜਿਆਂ ਤੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਾਣੇ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ
ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਸ੍ਰਵਣ ਤੇ ਬਾਣੀ ਜਦ ਵਿਰਾਗ ਸੁਣਾ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਰੀਝ ਪਾਰਨ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਂਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸਜੇ ਰਹਿਣਾ ਜਿਨ ਦਰਦ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ ਕਿਆ
ਪਰ ਸੱਜਣ ਏਸ ਗੀਤ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਣੋਂ ਬਾਦ ਸਦੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਤਿੱਤ ਕਰ ਆਇਆ ਸੀ। (ਭਾਵੇਂ
ਅਸਾਡਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਪਰਤਨ ਸਭ ਸੰਗਤ ਤੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣ
ਦਾ ਸਤੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪਰ ਮਾਤਾਂ ਦਾ ਪੀਲਾ ਪਜ ਤੇ ਬਾਦ ਹੀ ਜਦ ਕਦੇ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਏਸ ਆਸ ਬੈਠਦਾ ਸੀ ਜਾ ਸਿਜਿਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮਾਤਾ ਹਾਲ ਜਾਣੇ
ਕਹਿੰਦੇ ਇਸ ਪਾਰ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ। (ਸਾਜਨ ਜੀ ਪਿਛੇ ਮੈਂ ਚੰਦਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹਾਲ ਲਿਖਦਾ
ਇਹ ਭਾਰਤ ਲਿਖਣੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ ਸੋ ਆਦ ਆਉਣ ਤੇ ਉਹ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ) ਸੀਨਾ ਬਿਧ ਰਾਵਾ ਜੀ।
ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੰਘ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਸੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸੰਤ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫਰਨ ਵਾਲਿਆਂ
ਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਜਲੰਧਰ ਆਪਣੇ ਪਾਰ ਵੱਡੀ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ ਆਰਦਾਸਾ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹ
ਸਿਉਗਰਾ ਢੱਡਰਾ ਵਿਆਹ ਤੇ ਬਾਦ ਇਕ ਛੋਟੀ ਧੀ ਛੱਡ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸਜ਼ਾ
ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਫਿਕਰ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਰੋਗ ਸਹਾਰ ਪਈ
ਜਿੱਥੇ ਪਤਰ ਪੰਜ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਸਾਕ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜਿਹਦਾ
ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਜਿਆਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ
ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਨਰਾਜ਼ ਸਨ ਪਰ ਇਸਨੇ ਸੰਤ ਨਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ
ਤੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਇਹ ਜਲੰਧਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਬਾਈ-
ਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਿਦਕ ਤੇ ਅੱਡੋਲ ਰਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ

ਫਿਰ ਜਾਗਤ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਦ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਗਿਆ ਤੇ ਜ਼ੋਰ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਨ ੧੯੫੪ ਵਿਚ ਜੇਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹਿੰਚੀ ਹੋਰ ... ਦੇਂਦੇ ਸਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
ਦਸਾਂ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ ਸੀ ... ਹੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਸਿਰ
ਸੀਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਉ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ
ਕਮਾਈ ... ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ... ਇਸ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ...
ਕੇਸ ਬਾਬਤ ਦੀ ਚੰਦ ਹੈ ... ਸੰਨ ... ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਸੰ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ...
ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ... ਬਾਉ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਹੁਤ ... [redacted] ਹੋਰ ਬਹੁਤ
ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਫਿਰ ਵੱਡੀ ... ਸਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ... ਪਈ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ... ਤੇ ਕਰੇ ਕੀਤੀ
ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ... ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਪਾਸੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ ॥
ਇਹ ਸੰਨ ੧੯੫੦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ਸ਼
ਜਿਹਨਾਂ ੧੯੫੦ ਨੂੰ ਦੇਸ ਪਰਤੇ ... ਤੋਂ ਬਾਹਰ ...
ਉਥੋਂ ਦਾ ਹਾਲ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ... ਤੇ ਹੋਰ ... ਸੰਤ ...
... ਤੇ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ... ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ... ਦੇ ਵਿਚ
ਸਤਿਗੁਰੂ ... ਸੇਵਾ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ... ਇਸ ਸੇਵਾ ਤੇ ... ਦਰਸ਼ਨ
... ਜਦ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਜੀ ਦੇ ... ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ... ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ
... ਨੂੰ ... ਇਸ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ... ਤੇ ਬਹੁਤ ...
... ਇਸ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ... ਤੋਂ ... ਗਿਆ ...
... ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ... ਵਿਚ ... ਕਰਨ ਦਾ ... ਬਹੁਤ ... ਸੀ
... ਸਮਾਜ ਵਿਚ ... ਹੈ ਤੇ ... ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ... ਨਹੀਂ
... ਸਮਾਂ ... ਗੱਲ ਹੀ ਕਰਦੇ।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ... ਹੈ ਕਿ ... ਵਿਚ ... ਸਮੇਂ ਤੋਂ ... ਹੈ ॥

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਕਮਲ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ [illegible] ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ
ਸ੍ਰੀ ਸਰੀਰ ਗੱਡੀ ਤੇ [illegible] ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ [illegible], ਪਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਨਾ
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਨਾਲ ਆਵੇ ਆਖੀ [illegible] ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ [illegible] ਦੇ ਰਹੀ
[illegible] ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਾਰ ਦੇ [illegible] ਇਥੇ ਸੀ [illegible] ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਜੀ ਇਕ
[illegible] ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਨੇ
[illegible] ਵਿਚ ਬਾਲੇ ਇਕ ਗੀਤ ਦੀ ਤੁਕ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨੇ [illegible] ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ
ਤੁਕ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪੜ੍ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ, ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ, ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਾਰ,
[illegible] ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਾਰ (ਨੱਤੇ ਸਿਰੇ) ਤੇ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਨੇ ਫੇਰ ਉਸ ਤੁਕ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤਾਂ
ਤੁਕ ਇਹ ਸੀ "ਤੇਰੀ ਸੰਗਤ ਉਡੀਕਦੀ ਏ, ਛੇਤੀ ਨੂੰ ਆ ਸਾਈਂ ਵੇ"। ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਡਿਤ ਜੀ [illegible]
[illegible] ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਪਾਠ [illegible] ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨੇ [illegible]
[illegible] ਨੇ ਇਹ ਗੀਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible]
[illegible] ਸਵੇਰੇ ਆ ਸਾਈਂ [illegible] ਜਲ ਪਾਣੀ [illegible] ਤੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਂਗੇ।
[illegible] ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ [illegible] ਤੇ ਗੀਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ [illegible]
[illegible] ਦਿਤਾ ਤਾਂ [illegible] ਸਰੀਰ ਆਪੇ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਨ ਪਾਏ ਤੇ ਜੋ [illegible]
[illegible] ਪ੍ਰੇਮ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤੁਕ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ "[illegible] ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ [illegible]" ਤਾਂ [illegible]
ਸਰੀਰ ਉਸ [illegible] ਵਿਚ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ [illegible] ਪੜ੍ਹਦੇ [illegible] ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਜੀ
[illegible] ਤੇ [illegible] ਤੇ [illegible] ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ [illegible] ਬੈਠੇ [illegible]
[illegible] ਗੀਤ [illegible] "ਤੇਰੀ ਸੰਗਤ ਉਡੀਕਦੀ ਏ, ਛੇਤੀ ਨੂੰ ਆ ਸਾਈਂ ਵੇ" [illegible]
[illegible] ਆ ਸਾਈਂ ਵੇ" ਤਾਂ ਪੰਡਿਤ ਜੀ [illegible] ਤੋਂ ਉਠ ਬੈਠੇ। ਗੀਤ [illegible]
[illegible] ਗੀਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆ ਗਏ ਤੇ [illegible]
[illegible] ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰ [illegible] ਨਾਲ [illegible]
[illegible] ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਸਿੰਘ ਨਕੂਦਾਰ (ਨੱਤੇ ਸਿਰੇ) [illegible] ਨੂੰ [illegible]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਘਰ ਤਿਆਰ ਸੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੇ ਰਤਨਸਿੰਘ ਚਿਤੌੜਗੀ ਸੀ ਹੁੰਦੇ ਜਦ ਇਕ ਸਿੱਖ (ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਵਾਲੇ)
ਨੇ ਦੂਜਾ ਭੜਕਾ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ "ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਾਪ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਸਾਧ
ਜੀ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ॥" ਤਾਂ ਉਸ ਗੀਤ ਵਜਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਂ
ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ ਜਦ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਜੀ ਮੋਹਰਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ ਪਾਇਆ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ
ਅਸਥਾਨ ਗਾਣੇ ਦਾ ਜਦ ਧਿਆਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੋਣ ਵਿਚ ਇਕ ਦੀ ਧਾਰ ਦੇ ਮਾਲਾ ਪਈ ਸੀ।
ਹੋਈਆਂ ਸਨ ॥ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜੋ ਸਮਾਧਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿਚ
ਜਲ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਖਾਧਾ ਸੀ॥
ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸੌ ਗੀਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੫੦-੬੦ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸੀ ਉਸ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਹੋਲਾ ਦਰਬਾਰ ਲਿਆ ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ
ਸੰਗਤ ਬੈਠੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀਨਾ ਨਾਲ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਜੀ ਜਦ ਸੇਤੀਆਂ ਵਜੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੁਰ ਤੇ ਕਦੇ
ਸੁਰ ਵਜਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਠੀਕ ਜਦ ਕਲ ਵਜਾ ਦਾਦੀਸ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ
ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ 'ਕੱਲ ਵਜਾ ਗੀਤ' ਦੇਤਲਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸੀ ਏ ਇਸ ਦਲੀਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੇ ਵਾਜਾ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਓਹੀ ਵਜਾਉਣ ਲਈ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਤਾਂ ਓਹ
ਜੋੜੀ ਨਹੀਂ ਵਜਣੀ, ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਾਏ ਇਸ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸੀ ਵਜਾਵੇਗਾ। ਗੀਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ
ਦੇਰ ਸੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸੰਖ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਬਾਣੀ
ਦੇ ਇਕੋ ਪਰਮਾਣ ਦੇ ਕੇ ਧਰਦੇ ਸੀ ਸੀਤਲਾ ਦੀ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਇਆ। ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ 'ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾ ਹੀ ਏ'॥ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵੈਰਾਗੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੀ ਨੇਤਰਾਂ ਤੋਂ
ਜਲ ਧਾਰਾ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸੀ ਤਨ ਦੀ ਸੁਧ ਬੁਧ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਕਰਵਰਤੀ, ਸੁਖਦੇਵ
ਸਿੰਘ ਤੇਜ਼, ਸਤਰ ਸਿੰਘ ਲੁਹਾਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਾਰੀ ਵਿਚ ਬੇਹੋਸ਼ੀਆਂ ਜਿਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੋ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ
ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਤੀ, ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਹੁਣਾ ਆਦਿਕ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵੈਰਾਗ ਨਾਲ ਭਰੇ
ਹੋਏ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲ ਵੀ ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੀ ਜੋ ਲਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਜੋ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਕਦੋਂ
ਵੈਰਾਗੀ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਨੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨੇਤਰ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

[illegible] ਉਠੇ ਸਨ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ [illegible] ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨ ਸੀ, ਸਭ
[illegible] ਗਿਆ, [illegible] ਗਿਆ, ਸ੍ਰੀ [illegible] ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖ ਤੇ ਰੁਮਾਲ ਲੈ [illegible]
[illegible] ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਿੰਘਾਂ [illegible] ਸਨ ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ [illegible] ਸਭ ਦੀ ਰਸਨਾ ਨਾਮ
[illegible] ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਚਾਰ [illegible] ਗਿਆ [illegible]
[illegible] ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤਾ [illegible] ਸਭ ਨੂੰ ਚੁਪ [illegible] ਤੇ [illegible]
[illegible] ਵਿਚ ਮਾ. [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਵਾਲੇ [illegible] ਵਿਖੇ ਡੇਰੇ ਤੇ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਤੇ ਰਹੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ [illegible]
[illegible] "ਚਿਠੀਏ ਨੀ ਦਰਦ ਫ਼ਿਰਾਕ ਵਾ ਲੀਏ, ਨੀ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ"
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਨੂੰ [illegible] ਸਭ ਨੂੰ [illegible]
[illegible] ਸੀ [illegible] ਤੇ ਚਾਰ [illegible]
[illegible] ਸ਼ਾਮ [illegible]
[illegible] ਕੀਤੀ ਗਈ [illegible] ਸਭ [illegible] ਸੀ ਤੇ [illegible]
[illegible] ਜੀ ਨੇ [illegible] ਤੇ [illegible]
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible] ਜੀ ਨੇ
[illegible] ਜਾਂ — [illegible]

[redacted]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਨਵੀਂ ਸਿੱਖੇ ਸਾਵਨ ਢੰਗ

ਕਸਬੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਏਥੇ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ
ਪਰਚਾਰ ਕਰਿਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਵਧੇਰਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਖਜ਼ਾਨ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਸੰਨ 1911 ਵਿਚ ਚੌਕਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤੇ ਇਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ
ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਸਦਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਨਾਮਧਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਆਪ ਇਕ ਛੋਟੇ ਦੇ ਮਕਾਨ ਮੁਕ ਚੌਕਸ
ਆਏ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ ਚੌਕਸ ਵਿਚ ਸੰਨ 1920 ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਚੀਨੀ
ਵੀ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਏਸ ਪਾਸੇ ਕਰੂੰ ਰੁਕ ਗਈ ਤੇ ਏਥੇ ਜੀਆਂ ਦਾ ਤੰਗ ਦਿਸਨੀ ਦੇ
ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਇਲਾਕਾ ਖਿਲਾਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਨਿਵਾਸੀ ਚਲਿਆ ਸਿਰ ਵਿਚ ਰੀਝ ਦਾ ਵੀ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ
ਹੈ ਕਿਓਂ [redacted] ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਆਇਆ, ਗੁਰ-ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪਰਚਾਰ
ਹੋਇਆ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਤ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਈ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੀ
ਫੁਲਵਾੜੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰੋਂ ਦਾ ਪੰਧ ਕਰਨ ਨਵੀਂ ਸੰਗ ਉਠੀ ਤੇ ਸਾਡਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ
ਸੰਨ 1934 ਵਿਚ ਚੌਕਸ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਵੀ ਵਾਰ ਏਥੇ ਫੇਰ ਆਉਣਾ, ਇਸ ਸਭ
ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡੀ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਏਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਏਥੇ ਚੌਕਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਏਸ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ
ਫੁਲਵਾੜੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਤਾਂ, ਏਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤ ਹੋਈ ਜੇ ਓਹ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੇ ਗਏ ਅਤੇ
ਉਸ ਪਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇ ਗਏ ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਚੀਮਾਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਕੇ ਬਾਪਸ ਚੌਕਸ ਜਾਂਦੀ
ਸੰਗਤ ਸਭੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਾਰ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਇਸ ਮਕਸਦ ਦਾ ਸਮੀਪ ਤੇ ਰੁਝ ਸਿਖਾਇਆ ਹਾਸੇ ਫਾਮ
ਏਥੇ ਵੀ ਬਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਜੀ 1946 ਤੋਂ 1958 ਤੱਕ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ
ਭਾਸਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਤਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਜੀ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਉਨ ਇਕ ਰੈਂਸਲਾ ਫਿਰ ਪਈ ਚੀਕ
ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਵੱਡੀ ਰੀਸ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤੀ ਸਿਰ ਸੰਗੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਨੂੰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਜ਼ਿਕਰ ਦਰ ਤਿਸਦਾ ਉਸ ਸਨ ਫੇਰ
ਲਈ ਬਣ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਗੀ ਬਰਤਾਂ ਜੇ ਇਕ ਸਾਦਗੀ ਬਖਸ਼ੀ ਸੀ ਉਸ ਰਹਿਣੀ ਤੇ ਖਿ
ਏਹ ਸਭੇ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਬੀ ਹੋਏ ਸਨ ।।ਕ੍ਰਮਸ਼ ।।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਬਸੰਤ ਮੰਗਲਾਚਰ। ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਤੇ ਚਾਰ ਵੇਲੇ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲੱਗਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਦੇਸ ਵਿਦੇਸ (ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾ
ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੰਦੇਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਿਖ ਵਿ
ਮੇਲੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਏਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਨੂਰ ਰੂਪ ਭਜਿਨਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਧਾ ਦੀ ਖਿੱਚ ਪਾਈ ਸੀ ਪਰ ਬਸੰਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਵੱਡਾ ਜਥਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁ
ਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਪਰਤ੍ਰਿਸਤੇ ਚਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਇਸਦਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿਤਾ ਨਾਲ ਕੀ ਵਰਤਾਰਾ
ਹੋਇਆ ਜੋ ਫੇਰ ਵੀ ਏਥੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇਸ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੰਦੇਰ ਤੇ ਦੇਸ ਗਏ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗੇ
ਵਿਚ ਸੋਗ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ ਸੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸੇ ਮਨ ਪਛਤਾਵੇ
ਵਿਚ ਸਤਗੁਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਸਾਰੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਗਿਆ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ "ਜੇ ਉਹ ਦਿਸਦੇ ਸਿਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਪਾਸ ਲਿਆਓ"
ਪਰ ਉਸ ਦਿਨੀਂ ਕਿਸੇ ਵਰਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਦਾ ਹੀ ਹੋ
ਦੇ ਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦੇਰ ਦੇ ਖਬਰ ਸੀ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਉਸ ਦੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ
ਬਸੇ ਦਿਨ ਬਸਾਵਤੇ ਦਿਨਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਪਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਹੀ ਨਾਲ ਸੀ ਤੇ
ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਚੋਂ ਤੋਰੇ ਸਾਰੇ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ
ਹੀ ਏਥੇ ਆ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਦੇਸ ਦੇ ਵਾਪ
ਪਰਤ ਆਉਣ ਤਾਂ ਪੀਚ-ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੀ ਤੋਂ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ "ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਭ ਕੇ ਸੋਹਣੇ ਪਾਸ ਲਿਆਓ"
ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਦਰਸਨ, ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼, ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਮੋਹਨ ਤੇ ਗਿਆਨ
ਸਿੰਘ ਮਨਜੀਤ, ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਪਰਖਣਾਂ ਵਿਚ ਪਰਤ ਸਾਥੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਰਾਹ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤੇ
ਉਥੋਂ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਢੂੰਡਿਆ। ਪਰ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਰ ਪਾਸਿਆਂ ਹੀ
ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆ ਮਾਲੂਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਿਖਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਵੇਲਾ ਲੰਘ ਗਿਆ
ਹੈ ਸਤਿ, ਉਹ ਸੁਖ ਸਹਿਤ ਹੈ ਸਕਿਆ ਤੇ ਸਾਥੀ ਉਹ ਜਿਸੇ ਹਾਲ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਬਣ ਕੇ
ਲੰਘਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਾਇਆ। ਸਤਿਗੁਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਚਨ ਹੋਏ ਦਿਨ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ
ਸਾਧ ਜੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਸਾਰ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਸੰਨ ੧੯੫੪ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕੀਤਾ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੰਨ 1950 ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਇਤਨੀ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਪਰ ਮਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਚਾਉ ਸਤਗੁਰੂ ਉਤਾਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੇਲਾ ਵੇਖੀ ਸੰਗਤਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਪਾਸ
ਮਾਘੀ ਆਦਿ ਮੇਲਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਨ 1950 ਦੇ ਵਿਸਾਖ ਮਾਸ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨੂੰ
ਕਾਫੀ ਖਤਰਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ 30 ਮਾਰਚ 1951
ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਥੇਦਾਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਚਮਨ ਸਿੰਘ ਜਨਕ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਤੇ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਵੀ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਸੀ ਜਗ ਹੋਮ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ,
ਸਾਂਝ ਦੇ ਸਤਿਨਾਮ ਕੀਰਤਨ, ਦੇਹ ਰਚਨਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ, ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਏਕ ਓਅੰਕਾਰ,
ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਬੈਠਕੇ ਕਰਦੀ ਵਿਸ ਦੇਸ ਦੇ ਬੀਬੀ ਸਿਧ ਰਣੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਉਪਦੇਸ਼
ਸੁਣੀ ਤੇ ਗਏ ਉਹ 3 ਜਾਂ 4 ਜਾਂ 5 ਕੋ ਤੇ 10 ਨੂੰ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ ਤੇ 1 ਨੂੰ ਨਾਮਦੇਵ
ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਭ ਕਿਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੋਹਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਚੰਗਾ
ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
ਸਿੰਘ, ਉਸ ਸਿੰਘ, ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨਾਮ ਧਾਰੀ ਸਨ, ਜਿਸ
ਨਾਲ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਸਾ ਦੇ ਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜਥਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਰ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਸੀ। ਸਭ ਦਾਦੀ ਸਿੰਘ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਮਾਸਟਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ
ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਆਦ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਜਥੇ ਦੇਸ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ॥ ਤੇ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਇਨਾਮ ਵਧੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਿਚਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਸੀਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਚ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ
ਸਰਦਾਰ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਧੰਨਵਾਦ ਤੇ ਸਿਧਾ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਦੇ ਰਤਾਂ
ਉਥੇ ਠਹਿਰੇ ਉਥੇ ਸੰਗਤ ਤੇ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਇਕ ਰਾਤ ਉਥੇ ਠਹਿਰੇ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾਈ ਚੈਰਿਟ

ਸੰਨ 1951 ਵਿਚ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਘੰਟੇਘਰ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਘੰਟੇਘਰ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਜਾਰੀ ਸੀ [illegible] ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ [illegible] ਜਾਣਕਾਰ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਹੋਣੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁਕੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਕੀਰਤਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ [illegible] ਤੇ ਵੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। [illegible] ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਸ. ਜਗਤ ਸਿੰਘ [illegible] ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਮਕਾਨ [illegible] ਹੈ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਖੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਸਦਾ ਦੁਖ ਨਿਵਿਰਤ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ। (ਇਹ ਵਿਸਥਾਰ [illegible] ਸੇਵਕ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ [illegible] ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ) ਸੰਨ 1950-1951-1952 ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਖੇ ਪਧਾਰਦੇ, ਪਰਧਾਨ ਸਤਿ. [illegible] ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ [illegible] ਸਿੰਘਾਂ [illegible] ਦੀ [illegible] ਕੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ [illegible] ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ [illegible] ਸੀ [illegible] ਸੀ ਜਾਂਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ. [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਿਖੇ [illegible] ਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ [illegible] ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਿਖੇ [illegible] ਤਿੰਨ [illegible] ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂਦੇ ਉਸਨੇ [illegible] ਸਮੇਂ [illegible] ਇਸ [illegible] ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ [illegible] ਕਰਕੇ [illegible] ਸਿੰਘ ਤੇ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਇਸ [illegible] ਪਰਚਾ [illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible] ਤੇ [illegible] ਸਾਹਿਬ ਨੇ [illegible] ਲਿਖਿਆ ਹੈ (ਜਿਹੜੇ [illegible] ਵਿਚ ਨਹੀਂ [illegible]) [illegible] ਤਾਂ ਉਸਨੇ [illegible] ਇਸ ਦੇ [illegible] ਦੀ [illegible] ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ [illegible] ਕਿ [illegible] ਇਸ ਦੀ [illegible] ਵਿਚ ਨਹੀਂ [illegible] ਤਾਂ [illegible] ਇਕ [illegible] ਕਰਕੇ [illegible] ਹੈ [illegible] ਤੇ [illegible] ਇਸ [illegible] ਕਿ ਇਹ [illegible] ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ [illegible] ਤੇ ਇਸ ਦੀ [illegible] ਇਨ੍ਹਾਂ [illegible] ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪਰੰਤੂ [illegible] ਉਸ [illegible] ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ [illegible] ਲੈ ਕੇ [illegible] ਤੇ [illegible] ਲੱਗਾ ਕਿ [illegible] ਬਾਬਾ [illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ [illegible] ਕਰਕੇ [illegible] ਨੇ [illegible] ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ [illegible] ਜੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ :-

[illegible] ਵਿੱਚ ਅਖ਼ਬਾਰ [illegible] ਸਤਗੁਰੂ [illegible] ਹੋਇਆ [illegible] ਹਨ" ਤਾਂ [illegible]
[illegible] "ਮੈਂ ਇਕ ਪਠਾਣ ਵਿਚ [illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ [illegible] ਤਾਂ ਤੂੰ [illegible]
[illegible] ਵਿਚੋਂ [illegible] ਹੈ ਉਹ [illegible] ਹੋਇਆ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ ਦੀ [illegible] ਸੀ ॥ ([illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible]
[illegible]) [illegible] ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਸੀ
1952 [illegible] ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਵਿਚ ਹੀ [illegible] ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ [illegible]
[illegible] 1953 ਵਿਚ ਹੀ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ, ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ, ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ, ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ, ਸੰਤ [illegible]
[illegible] (ਸਤਿਗੁਰੂ) ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible] ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਜੀ [illegible] ਜੀ [illegible]
[illegible] 1953 ਨੂੰ [illegible] ਬਾਬਾ ਜੀ [illegible] ਜੀ ਤੇ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ਸੰਤ [illegible] ਜੀ [illegible]
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਜੀ
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਜੀ [illegible] ਨੂੰ ਵਿਚ 20-6-1953
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਦੇ [illegible]
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਨੂੰ [illegible]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਲਗਨ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ
ਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹੈਂਡ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਜਪ ਪਾਠ ਸੇਵਾ ਦੀ
ਕਰਨੀ ਦਾ ਭਾਵ, ਸੰਮਤ 2010 ਮੁਤਾਬਿਕ 23 ਅਗਸਤ 1953 ਨੂੰ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਇਸ
ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ ਜੋ ਦਸ ਰੋਜ਼ ਮਹੀਨੇ ਅੰਤਰ ਚਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੇਕ ... ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇਕ ਸਰੀਰ ਹਰ
ਰੋਜ਼ ਦੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਦਸ ਦਿਨ ਤੀਕ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਿਨ ਤੇ ਦੋ ਸਰੀਰ
ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਕੇ ਭਜਨ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਚਾਰ ਰੋਜ਼ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਲੜੀ
ਚਲਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਫਿਰ ਸਰੀਰ ਤਿੰਨ ਇਕੱਠੇ ਤੀਕ ਬੈਠਦੇ ਤੇ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਰਹੀ
ਤੇ ਫਿਰ ਹੋਲਾ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਾਠ ਹੋਏ ਤੇ ਚਾਰ ਸਰੀਰ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਕੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਹਰ ਦੋ
ਸਮੇਂ ਦੇ ਚਾਰ ਰੋਜ਼ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸੰਤ ... ਪੰਜ ਸਰੀਰ ਇਕੱਠੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ
ਲੜੀ ਵਿਚ ਬੈਠਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ
ਸਕਦੀ ਤੇ ਇਸ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ... ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
ਦੇ ਭੋਗ ਪਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ...
ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ... ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ
ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਵੇਲੇ ਦੇ ... ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਲੜੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਸੰਤ ... ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ,
ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ
ਇਕ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ, ਪਰੇਮੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਸੀਤ ਤੇ ਇਸ ਤੇ ਚਾਰ
ਕੋਹ ਤਕ ਜੈਜੈਕਾਰ ਹੋਕੇ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ
ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਜੋ ਇਕ ਵਧੇਰਾ ਤੇ ਗਾਰਡ ਹੋਕੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ
ਇਕ ਯਾਦਗਾਰ ਸੀ। ਇਸ ... ਸਭ ਤੋਂ ... ਵਿਚ 112 ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨਿਤਨੇਮ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 11-12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ... ਦੀ ਸਨ ਤੇ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ
ਵਧੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਲਿਸਟ ... ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸਰਦਾਰ— ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਲਿਖ ਚੁਕਾ ਹਾਂ [illegible] ਦੇ ਮੇਲੇ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਦੀ
[illegible] ਸ੍ਰੀਮਤੀ [illegible] ਕੌਰ [illegible] 25-6-1953 ਨੂੰ [illegible] ਕੀਤੇ [illegible] ਸਮੇਂ [illegible]
[illegible] ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ [illegible] ਸਭੇ [illegible] ਦੀ [illegible]
[illegible] ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਸ [illegible] ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ [illegible] ਦੀ
[illegible]-6-1953 ਨੂੰ [illegible] ਜੀ।) [illegible] ਦੀ [illegible] ਗੁਰਬਚਨ
[illegible] (ਜੋ [illegible] ਸੀ) ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ [illegible] ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ [illegible]
[illegible] ਸੀ। ਸੰਨ 1944-45 ਦੇ ਵਿਚ [illegible] ਗਿਆ [illegible]
[illegible]
[illegible] ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ [illegible]
[illegible] ਜੀ ਨੇ [illegible]
[illegible] ਪਾਠ [illegible]
[illegible] ਜੀ [illegible]
[illegible] ਕੀਤਾ ਕਿ [illegible]
[illegible] ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ [illegible]
[illegible]
[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਤੇ [illegible] ਜੀ ਦੀ [illegible]
[illegible] ਗਈ ਹੈ ਤੇ [illegible] ਕੀਤਾ [illegible]
[illegible] ਗਿਆ ਤੇ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਤੇ [illegible]
[illegible] ਪਾਠ ਕਰਨ [illegible] ਜੀ [illegible]
[illegible] ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੀਰਤਨ [illegible] ਜੀ ਨੇ [illegible] ਵਿਚ
[illegible]
[illegible] ਜੀ [illegible] ਸੀ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਨੋਟ:- ਏਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੁਰਾਣਾ ਬਚਨ ਜਾਣਿਆ ਜਿਹੜਾ ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:- ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾਂ
ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸੱਕਾ ਭਤੀਜਾ ਸੀ ਪਰ ਸੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਕ ਇਸਦੀ ਕੁਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ
ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਧਾਰਿਆ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ
ਭੇਜਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੇ ਧਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਤੁਰਤ ਸੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਤੇ ਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨ ਰੱਖਣ ਤੇ ਨਹੀਂ ਛਕਤੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਤ
ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਾਂ (ਸੰਤ ਦੇ ਭਤੀਜੇ) ਨੇ ਇਕ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ
ਲੋਕ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਕਰੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਗੇ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ
ਮਨਸੂਰਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ
ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ ਛਪੇ ਤੇ ਇਕ ਕਾਰਡ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਪਿਤਾ
ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰ ਸਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕਾਰਡ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵੀ ਭੇਜਿਆ
ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਚੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਡ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ
ਨਾਮ ਉਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸੰਤ
ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਨਸੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਬੀਬੀ ਇਸਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ
ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਕਾਰਡ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਸਾਡੀ ਵਲੋਂ ਤੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ"
ਜੇ ਇਸ ਵੱਲ ਦਾ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਡ ਭੇਜਣ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ
ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਸੁਲੇਖਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ
ਧਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਤੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਤੋਂ
ਖਿਮਾ ਮਾਫ਼ੀ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰ-ਸਿਖ ਪਰਿਵਾਰ
ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪਾਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ
ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਰਹਿਤ ਸਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਵਾਂਗ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰ-ਪੂਰੀ ਸਿਖ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜੇ
ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਖ ਸੀ ਬੀਬੀ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪਰਿਵਾਰ
ਸਿਖੀ ਵਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਸਾਰਾ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਸਦਾ ਪਿਆਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਨੇਮ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

59

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ
ਸਿਮਰਨ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸੰਮਤ ੧੯੭੫ [illegible] ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ,
ਸ੍ਰੀ ਸੋਢਲ, ਵਾਲੀ ਕੱਥੇ ਸਮੇਤ [illegible] ਦਰਬਾਰੀ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਤੇ [illegible] ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੇਠ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਸੀ ਉੱਥਾ ਹੋਣ ਤੇ [illegible] ਹੋਣ ਤੇ ਸੀ
[illegible] ਵਿਚ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ [illegible] ਕਰਦੀ ਚੜ੍ਹੀ
[illegible] ਸੀ ਤੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤ [illegible] ਦਰਸ਼ਨਾਂ [illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible]
ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ [illegible] ਤੇ [illegible]
[illegible] ਸਮਾਂ [illegible] ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ [illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ
ਤੇ ਉਥੇ ਗਏ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਸੇਠ [illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible] ਜੀ [illegible]
[illegible] ਤਾਂ ਸੇਠ ਜੀ [illegible] ਨੂੰ [illegible]
[illegible] ਤੇ [illegible] ਨੂੰ [illegible]
[illegible] ਨੂੰ [illegible] ਤਾਂ [illegible]
[illegible] ਜੀ [illegible] ਸਮੇਂ [illegible] ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ [illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible] ਜੀ [illegible] ਤੇ [illegible]
[illegible] ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ [illegible] ਸਮੇਂ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible]
[illegible] ਨੂੰ ੨੦ [illegible] ਨੂੰ [illegible]
[illegible] ਤੇ [illegible] ਕਰਕੇ [illegible] ਤੇ ਇਸ [illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible]
[illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ [illegible]
[illegible] ਸਮੇਂ [illegible] ਸੇਠ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਸੀਨਾਂ [illegible]

ਪਰਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲੇਖੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੌਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ 27 ਸਤੰਬਰ 1954 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਟੋਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ [illegible] ਰੰਗ ਮਹੱਲੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤੇ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦੇ ਸੋਸੇ ਇਹ ਮਹੱਲੇ ਸਜਾਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਰੀਝ ਕੇ ਸੀ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਕਰਾਂਦੇ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਾਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿਮਤ ਦੇਂਦੇ ਇਹ ਰੰਗ ਨਾਲ ਤੇ ਰਵਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸੁਣਾਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਸਦਕਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਥਮ ਜੀ ਇਹ ਪਾਸ ਟੋਲਾ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਏ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਏਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪਰਕਾਰ ਸਾਹਿਬਾ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਉਮੰਗਾਂ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਸੰਨ 1954-1955 ਦਾ ਇੱਕ ਚਾਰਨ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਜਥਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਹ (ਸੰਗਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦਰਬਾਰ ਹੋਏ) ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਆਪਣਾ ਚੌਣਵਾਂ ਸਮੂਹ ਤੇ ਘਰ ਘਰ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ ਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸਰ ਦੀਦਾਰ ਰਹਿਮਤ ਦੇ ਦੇਤਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਾਣ ਦੇ ਪਾਇਸੇ ਰਹਿਮਤ ਦੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ। ਨਾਮਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਜਥਾ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਵੇਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਿਲੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਥੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਨਾਂ ਤੇ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਕਰਨਾ ਏਹ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਆਪ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕਰਨਾ।" ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਜਥਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤਟ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਤ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਤੇ ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਵੀ ਗਏ ਸਨ। [illegible] 12 [illegible] ਜਥੇ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਤੇ [illegible] ਜਥੇ ਬਾਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ [illegible] ਕੀਤਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ [illegible] ਕਰਨ [illegible] ਕੀਰਤਨ ਵਾਣੀ [illegible] ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਜੋ "ਤੂੰ [illegible] ਸੈ [illegible] ਸਹਾਈ [illegible]"

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਬੇਨਤੀ ਇਤਨੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ "ਪਿਆਰਿਓ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚਲ ਜਾਊਂਗਾ ਤਾਂ ਨਾਮ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ
ਸੀ ਗੀਤ ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੈਰਾਗ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ (ਨਿਟਾ-
ਤੋ ਬਾਦ ਪਾਠ ਜਾਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸ ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਦੇਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕੀ।) ਗੀਤ ਦੇ ਅੱਖਰ
ਸਨ "ਤੇ ਗਾਣ ਛੁੱਟੇ ਰੋਹੜੇ ਦਰ ਜਾਵਾਂ" ਸਭ ਬੈਠੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਨੇਤਰ ਬੈਰਾਗ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਨ
ਕੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਚਾਨਣ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਮਾਤਾਵਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਸਤ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗਰੂਰ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਾਂ
ਬਿਤੀਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਸ ਪਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨ ਰਿਹਾ ਜਦ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ
ਬਜੇ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਸੋ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਅਨੰਦ ਤੇ ਬੈਰਾਗ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ।
ਸਾਲ ਹੈ - ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸੇਵਕ ਮਿਲ ਕੇ
ਬੀਆਂ ਦੀ ਬੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਈਆਂ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪਰਦੇ ਸੀ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਪੁਰਖ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।) ਅਗਲੇ ਸਾਲ
1955 ਦੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਸੰਤ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ) ਵਾਲੇ ਲਾਹੌਰ
ਕਰਨ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਿਚ ਮੁਰਦਾ
ਪੱਤੇ ਸਾਰ ਕਰਕੇ ਜੋ ਸਿਰੇ ਇਕ ਕੇ ਸਭੀ ਕਪੜੇ ਤੇ ਮੂਰਤ ਦਿਸੇ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਕਈਆਂ
ਕਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਜਾਵਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ
ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਤੇ ਗਲੀ ਕੱਸੇ ਦੇ ਗਤਿ ਚੋਰੇ ਕਰੀ ਪਾਲਕੀ ਨੂੰ ਦੇ ਆਨੰਦ ਦੀ
55 ਨੂੰ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਸੀ ਢੰਗ ਕਰ ਵਿਚੋਂ
ਸੀ (ਇਹ ਮੇਲਾ ਸਨ ਬਾਹਰ ਬਹੁਤ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਆਏ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੰਦੋਏ
ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਨਾਹਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਚੰਦੋਏ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ
ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਸੰਤ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਉਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕੀਤੇ ਬਹੁਤੀ ਪਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ 3-10-1955 ਨੂੰ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮਸਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਆਇਆ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਧਾਮ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਸੀ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਥਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ
ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ, ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਆਪ
ਸ਼ਰਧਨ ਕਰਦੀ ਤੇ ਹੌਂਸਲੇ ਨਿਤ-ਨੇਮ ਵਧਦੇ ਹੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ
ਤੇ ਨਵੀਂ ਰਚਨਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀ ਕਲਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਰ
ਵਿਚ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਉਪਦੇਸ਼
ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਗਿਆ ਜੀ
ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪਨੀਰੀ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਵੱਡੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ
ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਮ ਕਰਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਧਰਮੀ-ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ
ਤੇ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਜੀ ਕਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜ਼ਰੂਰ
ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਇੱਛਾ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ-ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੇ
ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਤੇ ਫਰਵਰੀ 1955 ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਜਗ੍ਹਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ
ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ
ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਭੇਜੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਉਤਰ ਗਏ ਇਸ ਸਮਾਂ ਉਸ ਤੇ
ਤੇ ਆਪ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਚਾਉ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੰਥਕ ਦਰਸ਼ਨ
ਦੇਣ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 6-10-1955 ਤੋਂ
ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ 15-10-1955 ਤੀਕ ਚੱਲ ਕੇ ਲੜੀਆਂ
ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੱਸਿਆ ਏਸੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੇ ਨੌਂ ਵਜੇ
ਵਜੇ ਦੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ
ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਨਾ ਆਏ ਤੇ ਸੰਗਤ
ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸੇ ਰਾਤ ਇਕ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਖੜਕਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕ ਨਾਲ ਤੇ ਸਵਾਰੀ

ਨਗਰੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਦੇਸੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਭੈਣੀਆਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਪਹੁੰਚੇ
ਵੀਰ ਬਾਬਾ ਸਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ (ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ ਮਤ ਦੇ) ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤ੍ਰ-
ਨੂੰ ਲੈਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਚਾਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਜੀ
ਸਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਤ ਕਰ ਭੇਜੇ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੰਗਤ
ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਗੋਲਾਕ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ
ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ (ਨੋਟ: ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ B.O.A.C ਦੇ ਸੁਪਰ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ)
ਸਾਰੇ ਚੀਫ਼ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਸਨਾਂ ... ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ... ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ...
ਮਿਤੀ ...10-1955 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ... ਕਰਕੇ
... ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ... ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਗਏ (ਨੋਟ: ... ਪਾਠ ...)
...10.1955 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ... ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਮਿਤ 5 ...
... ਤੇ ਇਕ ... 5 ... ਪਾਇਆ ਤੇ ... ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ...
ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ...
... ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਸੀ ... ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਮਿਤ ਪਾਠ
... ਤੇ ਉਪਰੰਤ ਫਿਰ ... ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ... ਸਾਧ ਸੰਗਤ ...
... ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ... ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ...
... ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਇਆ। "... ਹੋਇਆ ਹੈ।" ...
... ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ... ਨੇ ...-10-1955 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 5 ...
... ਤੇ ... ਤੇ ਇਕ ... ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਮਿਤ ...
ਸਮੇਂ 23-10-55 ਨੂੰ ... ਜੀ ... ਵਿਚ ...
... ਜੀ ... ਹਜ਼ੂਰੀ ... 25-10-1955 ਨੂੰ B.O.A.C ...

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਜਥਾ ਜਥੇ ਪਧਾਰੇ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਟੋਲਾ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਸਫਲ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ।
ਆਉਂਦੇ ਮਾਰਚ 1956 ਦੀ ਬਸੰਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਰਬ ਧਾਰਮੀ ਸਾਈਂਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੋਵੀ
ਜੀ ਜਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮਨ
ਵਿਚ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਚਾਉ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤਕ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਸੀ।
ਏਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਆ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦੇਰ
ਸਮੇਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਰਨਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ 1956 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ
ਸੰਤ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਰਾਲਾ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਦਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਚ ਭ੍ਰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਵਿਚ
ਨਦਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਟਰ ਕੱਲ੍ਹ ਇਕ ਸ਼ਰੀਰ (ਗਈ) ਆਉਣ ਨਾਲ ਹਿਰਨਾਂ ਦੀ ਕਰ
ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਹੀ। ਤੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਤੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਹੋਏ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਮਿਤ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ
ਸ੍ਰੀ ਵਿਖੇ ਦੇਰ ਸਮੇਂ 9-2-1956 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਗਈ
ਜੋ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ (ਨਾਲ) ਗਏ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮੇਟੀ
ਨਾਲ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਕੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਝੁਕਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ
ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਉਤੇ ਆਈ ਏਹ ਤਕਲੀਫ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ 6-2-1956 ਦੇ
ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਹੋਏ ਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਸੰਤ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਰਾਲਾ
ਵੀ ਪਿਛੋਂ ਦਿਨੋਂ ਬਾਦ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਨਿਹਾਲ ਜੀ
ਦਇਆ ਤੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵੇਖਣ ਇਹ ਬਾਲ ਸਿੰਘ
ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੋਸ਼ ਦੀ ਨਾਲ ਗਏ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਉਪਰ ਠਹਿਰਿਆਂ ਗੀਤਾ ਅਧਾਰ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਬਾ (ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ) ਬੀਮਾਰੀ ਵਿਖੇ ਸਖਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ
ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਿਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਵੇਖ ਉਸਦੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਾਠ ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰ ਤਕ ਉਸ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਲੰਧਾਉ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦੀਵਾਨ (ਇਕ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਦਾ) ਲੰਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ
ਤੇ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਨਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰੀ ਗੱਡੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲੰਧਾਉ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੰਧਾਉ ਤੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਕੱਚੀ ਸੀ ਜੀ ਸੀ ਸੜਕ ਗੱਡੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ
ਇਆ ਪੜਾਂ ਪੰਧ ਪੈਦਲ ਦਾ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ) ਤੇ ਸਵੇਰਨਾ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਆਂ ਪਾਰ ਤੇ ਚੌਣਵੇਂ ਸਿੰਘਾਂ
ਸਿੰਘ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪਧਾਰੇ ਜੋ ਉਡੀਕ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਘੜੀਆਂ ਗਿਣ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ 10-15 ਮਿੰਟ ਚਾਨਣ ਦੀ ਪਾਈ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੰਘ
1956 ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸ਼ਚਾ
ਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਰਾਜ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਨ ਇਹਦੀ
ਮਿਤੀ 15-2-1956 ਨੂੰ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੇ ਸੀ ਦੰਗਾ ਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਕ ਸਨ
ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲ ਦੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਉੱਤੇ
ਸੀ ਪਾਈ ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਵਾਰ ਕਰਨੀ ਰੱਬੀ ਜੱਥੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ
ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਮੈਸੇਜ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਰਿੰਘ
ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਤੇ ਇਹ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ। ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਸੁਣਾਏ। ਫੇਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਾਏ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਤ
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੁਨਾਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸ੍ਰੀ ਦਲਿਤ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਹਿਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਜੱਥੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ
ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ 18-2-1956 ਨੂੰ ਲਾਈ ਸਨ। ਆਪ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਾ ਹਿਤ ਜੋ ਸਤੇ ਸਿੰਘ
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੇ ਪਰ ਬੋਲਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਚਰਨਾ ਡਿੱਗੀ
ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਇਕ ਬੀਬੀ ਨਾਲ ਸੁਣ ਕਿ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਥੀ
ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਰ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਹੈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਤੇ ਪਰ
ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ
ਜੋ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਵਸਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਥੋੜਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ

ਅਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਪਰਭਾਵਾ ਰੋਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਚਰਖਾ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰੀ
ਦੇ ਦੂਰੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਮਸਾਹਿਬ ਗਾਣਾ ਕੰਠ ਕਿਤਾ ਤੇ
ਸੰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਰਾਣੇ ਨੇ ਪਰਮਸਾਹਿਬ ਜਦੂਰਜਾਣਾ ਪਰਤਿਸ਼ੇ ਅਸੇ ਵਾਰਾ ਵਜਾਣ ਡੈਫਰਿਆ
ਕਿਉਂਕਿ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਨ ਜੋ ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ
ਰੋਜ਼ ਦੋ ਵਾਰ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਾਜਾ
ਸੰਤ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਜਾਉਂਦਾ ਤੇ ਇਕਰ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰੇਵਾਲਾ ਕਰਦਾ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ
ਇਹ ਬੋਲਣ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਸਰੀਰ ਛੱਡਣ ਹੋਏ ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਕ ਕੁੜਮਾਈ
ਕਰ, ਪਰਤਿਸ਼ਠੇ ਇਸਦਾ ਪਹਿਰਾਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਪਾਠ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸਦੇ ਦੂਸਰੇ ਰਚੀਤ੍ਰਿਆ
ਅਪਣਾ ਸਰੀਰ ਲਾਗੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਜਦ ਫੇਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਸੰਤ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੀਸ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਲਿਆ ।। ਅਕਤੂਬਰ 1956 ਨੂੰ ਦਸਹਿਰੇ ਤੇ ਉਸ
ਸਮੇਂ ਏਕ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਗਏ ਸਾਹਿਬਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬਾਲਿਆ
ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਔਣ ਦਾ ਯਤਨ ਦੇਵੋਗੇ ਜਦ ਕਿ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਪਾਠੀ ਉਸਨੂੰ ਪਾਠ ਕਰਾਉਣ
ਦੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਚਾਰ ਸੰਤ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ
ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਭਰਾ ਪੂਰਨ ਹਜ਼ਮੇਰ ਸੀ ਤੇ ਅੰਤ ਇਹ ਪਰਵਾਰ ਗਜ਼ੀਬਾਗੀ
ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਚੀਰਾਂ ਤੇ 25 ਸੀਕਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਨ ਦੇਸ
ਹੈ ।। ਬੀਬੀ-ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਕਨ ਫੂਕਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧਸੰਗਤ ਨੇ ਜ਼ਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਵੇਲੇ ਨਿਤ ਨੇਮ (ਤ੍ਰਿ.ਪ.ਰਕਬਾ) 30-3-1956 ਨੂੰ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੀਕ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਹ ਕ੍ਰਮ.
ਪਰਜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਤ੍ਰਿਤਰਾ ਇਹ ਰੋਜ਼ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 12-10-1956 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ
ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਮਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ
ਹੈ ਸਾਧਸੰਗਤ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਦੀ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਹੋਏ ਇਸ ਵਿਚ ਬੀਬੀ-ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਦੀ ਸੂਰਤ,
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਮਾਘ ਮੰਗਲ ਪੰਜੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ
ਮੌਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ॥ ਮਾਘ ਮੰਗਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਕਤ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਿਤਨਾ ਵੇਲੇ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸਦੀ ਤੇ ਕਈ ਸਰੀਰ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਤੇ
ਜਲ ਪਾਨ ਕਰਦੇ। ਸੀਚ-ਨਿਵਾਸ ਜੀ ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਬੜੇ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਫਰਵਰੀ
ਮਾਰਚ ਸਨ 1956 ਨੂੰ ਗਏ ਸਨ ॥ ਇਸ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ 1957 ਦੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਨਾਮਧਾਰੀ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 18 ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦੇ ਬਾਰਾ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚਲਿਆ
ਮੇਲੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਰਹੀਂ ਚੱਲਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਜੀ ਨੇ ਚੀਨ ਵਿਖੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਪਰਵਾਰ ਸੀਚ-ਨਿਵਾਸ ਜੀ ਆਪਣੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਤੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਚੀਨ ਵਿਖੇ
ਜਾਣਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਿਤਾ ਕੀਤੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਚੀਨ ਦਾ ਦੌਰਾ
ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਗਤਾਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਕੇ 18 ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਹਨ ॥

1. ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ 2. ਸੂਬਾ ਮਨ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ 3. ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ,
4. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ 5. ਸੰਤ ਨਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਨੌਰ 6. ਸੰਤ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰਿਵਾਲ
7. ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੋਰਿਵਾਲ 8. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਜਣੇਵ 9. ਸੰਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਜਣੇਵ
10. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹਾਨ 11. ਸੰਤ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜਗਰਾਵ 12. ਬਾਬੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
13. ਸੇਠ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ 14. ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ 15. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਸਜਣੇਵ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਸਰੀਰਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪੇ ਵਿਚ
ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਡ ਲਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ
ਗਏ ਹੋਏ ਦੌਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਮੇਲੇ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣ। ਚੀਨ ਵਿਖੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ
ਸਮੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਖਾਵੇ ਸ੍ਰ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਜਣੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੀ ਕੀਤ ਗਾਇਆਂ
ਸਭ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਹ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਮਾਘ ਮੰਗਲ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ
ਕੀਤੀ ਇਹ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤੇ ਆਸਾ ਕਰਕੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰ
ਦੀ ਦੋਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਮ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਾਠ ਹੋਇਆ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰ-ਸਿੰਘ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਤੇ ਲਕਾਉਧਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਫੁੱਟ ਹੋਏ ਹੋਏ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸਜਾਣ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਨੂੰ ਪੈਰਨ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼
ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਕੱਠੇ ਜੋਸ਼ ਸਹਿਤ ਬਹੁਤਾ ਕੇ ਉਹ ਸਭ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਰਤਨ
ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਦ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੇ ਰੰਗਾਮਟੀ ਵੱਲ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਤੇ
ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ
ਮੰਡਲੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੌਰੇ ਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੰਡੀ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ।
ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਾਤ ਠਹਿਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਤੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਡੇਰਾ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰੰਗਾਮਟੀ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ (ਰੰਗਾਮਟੀ) ਦੇ ਕੋਠੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਥੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ
ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਰੰਗਾਮਟੀ ਵਿਖੇ ਸਜਦਾ ਤੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਰੰਗਾਮਟੀ ਵਿਖੇ ਕਵਿੰਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਧਾਰੀ
ਸਿੱਖ (ਹੁਣ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ) ਸਾਡੀ ਕਿਲ੍ਹੀ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਭਾਈ ਚਲਿਆ। ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰੇ ਕਰਨ ਧਰਮਸਾਲੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਰੰਗਾਮਟੀ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ
ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਠੇ ਵਿਚ ਜਦ
ਸਨ ਤੇ ਸਾਡੀ ਮੰਡਲੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸ ਬੈਠ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ।
ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਜ਼ ਲੈ ਆਉ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੇ ਰਾਗੀ (ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਵੱਡੇ ਭਰਾਤਾ) ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਕੱਦੀ ਸਰੀਰ ਜਾਕੇ ਲੈ ਆਓ। ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੰਸ ਜੀ ਭਾਈ ਰਾਮ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਗਏ ਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਜਾਣ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਦੀਆਂ ਜਦੋਂ
ਸਾਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸਜਾਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੈਰਨ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
ਪੁੱਛਿਆ "ਕਿਉਂ ਤੁਸਾਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ?" ਤਾਂ ਸਜਾਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋਕੇ ਬੇਨਤੀ
ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਪਰ
ਆਪ ਹੱਸਕੇ ਟਾਲ ਛੱਡਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਆਪ ਸੁਣਕੇ ਵੀ ਅਣ-ਸੁਣਿਆ ਕਰ ਛੱਡਦੇ ਹੋ।
ਕੀ ਆਪ ਨੂੰ ਸਜਾ-ਮੰਨ, ਗਲਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਜੀ ਸੰਗੀ ਛੋਟੇ ਪੱਟ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਧ
ਲੈਂਦੀ ਸਾਜ਼ੇ ਦ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੇ ਇਕ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਇਸ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਸਮਝੀ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਸ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਤਰੇਣ ਬੈਠੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਤਾਰ ਸਤਸੰਗ ਸਨ।
ਪੰਚ: ਨਿਹਾਲ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸ੍ਰੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਾਂ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ
ਵਿਚ ਧੰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਵਿਸਾਰੇ ਹੀ ਇਹ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦਾ ਗੇੜ ਹੀ ਐਸਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਬਾਬਾ ਚੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਦਰਬਾਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾ
ਦੇ ਸਤਸੰਗ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਹੀ ਹੁੰਦਾ॥ 8-2-1957 ਨੂੰ ਸੀ ਵੱਜਾ
ਵਿਖੇ ਸਮਿਤ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸਤ ਅਨੰਦ
ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਜਿਨਾ ਵਿਚ ਇਕ ਆਨੰਦ ਸੰਤ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਤਰਮੀਨ ਕੌਰ ਦਾ ਸ੍ਰ। ਬਸ
ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਹ
ਅਨੰਦ ਹੀ ਨਵੀਂ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਸਭ ਸੰਗਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦੂਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦੇ ਦੀ
ਸਤਪਤਿ ਸੱਜਣ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਗ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਕੁਝ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਸੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ (ਜੋ ਸੀ ਵੱਜਾ ਤੋਂ ਵਿਖੇ ਹੀ ਸੀ)
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਈ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੋਹਣ
ਮੁੱਖ ਆਪ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ "ਸਿਮਰਨ ਸਾਗਰ" ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤੇ ਜਿਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ
ਸੰਗਤ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ 0.40 ਮਿੰਟ ਸੀ ਚਾਰ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ
ਨਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ। 1. ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਬੂ ਸਾਹਿਬ, ਲਾਲ ਜਗਤ ਰਾਮ, ਲਾਲਾ
ਅਮਰ ਨਾਥ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ 6. ਸਾਤ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ 7. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ ਗਿਆਨੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ
ਸੰਗ ਗਿਆਨੀ ਆਦਿ ਹੋਰ ਵੀ ਚਾਰ ਸਰੀਰ ਇਸ ਦੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਬਚਨ ਦੇਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ 9-2-1957 ਨੂੰ 8.0 A.C. ਦੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼
ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ॥ ਚੰਦਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਕਿ ਧਾਰਨ ਇਹ ਵਿਚ ਇਸ ਮ੍ਰਿਤ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਹਵਾਈ ਤੇ ਵੱਡੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਸਾਹਾ ਕਰੀਬ
ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੀ ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਂ ਵੇਲ ਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇ ਨਵੀਂ ਸੀਰ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਟਲ ਛੋਆ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਧੀਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਸਾਈਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਚ-ਨਿਵਾਸ ਜੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜੋ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀਆਂ ਦੀ ਪਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਰ ਸਤੰਬਰ 1957 ਨੂੰ ਫਿਰ ਭਾਗ ਜਾਏ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਏ ਦੇਵੇ ਦਾ ਵੇਖਣਾ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਹੋਵੇ ਸੰਗਤ ਰਾਹੀਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਚ-ਨਿਵਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ-ਪਰਸਦੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਕਰਦੇ ਜਾਣ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਟੈਗ 5 ਜਨਵਰੀ 1958 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ 1958 ਦੀ ਬਸੰਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਆਖ਼ਰ ਸੇਠ ਨੈਣ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ੯ ਸਰੀਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਮੇਲੇ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਸੰਨ 1958 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸੱਦੀ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਨ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦੀਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਇਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸੱਦੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸਜਣਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਇਕ ਰਜਿਸਟਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।

1. ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ 2. ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜਦੂਰ 3. ਸੇਠ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ 4. ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ 5. ਗਿਆਨੀ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਮਜਦੂਰ 6. ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਚਾਨ 7. ਬਾਬੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ। ਸੋ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਠ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਸਕੱਤਰੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜਦੂਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਤੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਬਾਬੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਕਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਸਨ "ਸ੍ਰੀ ਦੀ ਵਿਚ" "ਬਸੰਤ ਆਗਮਨ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ", "ਪਰਦੇਸ ਜਾਣਾ ਵਿਚ" ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸਬ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਚੰਗੀ ਜਿਹਾ ਹੈ ਦੇ ਸਤ ਉਸਕੇ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ

1. ਸੰਤ ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ 2. ਸੰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠ 3. ਸੰਤ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ 4. ਸ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ.

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

[illegible] ਸਿੰਘ ਫੇਰੂ, ੮. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸੀਤੋ, ੯. ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀ, ੧੦. ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ
[illegible], ੧੧. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਨਾਵਰ ਆਦਿ। ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ [illegible]
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ [illegible] ਵਿਚ ਚੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਤੇ ਸਭ [illegible]
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ [illegible] ਜੀ ਦੇ [illegible], ਉਨਾਂ ਦੇ [illegible] ਵਿਚ
[illegible] ਇਕ ਵੇਰ [illegible] ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ [illegible] ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ [illegible]
[illegible] ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। [illegible] ਤੇ [illegible] ਵਿਚਾਰ [illegible]
[illegible] ਗਾਇਆ ਗਿਆ [illegible] ਸੰਨ ੧੯੫੭-੫੮ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ [illegible] ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮਧਾਰੀ [illegible]
[illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ [illegible] ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ.
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ, ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ, ਸੰਤ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ [illegible], ਲਾਲ ਸਿੰਘ [illegible] ਦਾ ਤੇ ਸੰਤ ਚਾਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ"। ਇਸ ਸਾਲ ਦੋ ਮਾਸੀ [illegible], ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਵੀਂ [illegible]
ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ [illegible] ਨਾਮਧਾਰੀ [illegible]
[illegible] ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਫਿਰ [illegible]
ਇਸ ਦਿਨ ਬੁਲਾਇਆ [illegible] ਦੀ ਕਵਿਤਾ [illegible]। ਜਿਸ ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible], ੨. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀ, ੩. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ [illegible], ੪. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ
[illegible] ਆਦਿ ਨਾਮ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ। [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (ਦੇਖੋ ੪-੧੦ [illegible]) [illegible]
[illegible] ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible]
[illegible] ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:— ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ [illegible]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੇਠ ਬਲਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜਲੂਸਾ, ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ, ਸ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਟਲੇਰ, ਸੇਠ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਜਗਤ
ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦਾ ਸੇ ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਿਖਲੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤ [illegible]
ਦੇਸ਼ ਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਹਰਿਆਣਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਵੀ
ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ [illegible] ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਪਰਤ ਕੇ
ਪੀਰ ਪਰਤ ਗਿਆ। [illegible] ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ [illegible] ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਵੀ ਬੜੀ ਸਖਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਇਹ ਸਭ ਖਬਰਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ
ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ।
ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕਦਮਾ [illegible] ਵਿਚ ਬੀਬਾ ਇਕਬਾਲ ਜੀ ਆਪਣੀ
[illegible] ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ [illegible] ਦਸੰਬਰ 1958 ਵਿਚ
ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਲਗ
ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕਸੌਲੀ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਕੁਝ ਰਾਗੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਕਰਨ ਲਗੇ ਦੇਖੀ
ਪਹੁੰਚੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੂਬਾ [illegible] ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਬੀਬ-
ਇਕਬਾਲ ਜੀ, ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕ, ਅਤੇ ਰਾਗੀ ਜੱਥਾ ਕਸੌਲੀ ਤੇ [illegible] ਦੀ ਪਹੁੰਚ
ਨੂੰ ਪੰਜ ਦਸੰਬਰ 1958 ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਵੇਰੇ ਰਾਹੀਂ [illegible] ਸੀ ਤਾਂ
ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਥਾਂ [illegible] ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਡੇਰੇ
ਨ ਆਵੇ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸੇਠ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜਲੂਸਾ
ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਵਿਖੇ ਸੀ ਤੇ ਸੇਠ [illegible] ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਦੇ ਵਿਚ [illegible] ਰਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ
ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ 30-12-1958 ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪਰਮ ਆਸਾ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਜੱਥੇ ਨੇ ਭਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ [illegible] ਹੋਏ [illegible]
ਅੰਤ ਉਸੇ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੇ ਜਿਥੇ
ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਬਿਸ਼ਰਾਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਸਿੰਘ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਬਾ ਇਕਬਾਲ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ
ਅਰਦਾਸ ਕਿਹਾ ਕਿ [illegible] ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਆਣਪ [illegible] ਸੰਗਤ [illegible] ਤੇ ਆਪ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਥਾਇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਖੀਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ
ਵਿਚ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੇ
ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਦਿੱਲੀ ਡੇਰੇ ਵਿਖੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ
ਸਨ ਇਸ ਤੋਂ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ
ਹੀ ਖੜੇ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ
ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਦਾਸ ਨੇ
ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ "ਤੂੰ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂ ਖੜਾ ਹੋਇਆਂ ਹੈਂ?"
ਦਾਸ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ "ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛੇ ਕੋਈ ਨਾ ਅੰਦਰ ਆਵੇ" ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ
ਜੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਹ ਹੁਕਮ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈਂ"
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅੰਤਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾ ਦੇਣ।
ਸਿਵਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰੀਰ ਮਹਾਰਾਜ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ
ਨਾ ਬਦਲ ਕਰੇ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਦੀਪਕ ਤੇ
ਪਈ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਫੁਰਮਾਇਆ "ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪੀਂਦਾ ਵਕਤ ਕੱਢਦੇ
ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕਿਤਨਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਪਾਠ ਪਿਆਰਾਂ ਤੇ ਬਲ
ਦਿਆਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ ਜਗਤਾਰ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਲਗਕੇ ਸਿਰ ਤਾਣੀ ਰੱਖਣ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਝਗੜੇ ਬਖੇੜੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਕੇ ਰਹਿਣ।
ਇਹ ਉਹ ਹੁਕਮ ਬਾਹਰ ਵਾਲੇ ਬਣ ਕੇ ਨਾ ਰਹਿਣ, ਜੋ ਹਜ਼ੂਰ ਸਤਿ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ
ਨੇਕੀ ਪੁੱਛਦਾ। ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਪਾਸੇ ਜ਼ਰੂਰ
ਧਿਆਨ ਦਿਓ।" ਏਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਰਕੇ ਕਦੀ ਕਦ ਕਿਤੇ ਲੋਗ
ਜਾ ਬੈਠਣ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ "ਹੁਣ ਦੇਖ ਕਿ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਜਾਂਦਾ।"
ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਫੁਰਮਾਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਦੀ ਪਾਸ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ 8 ਜਨਵਰੀ 1959 ਨੂੰ ਸੀ ਫੋਂਜਾ ਬੈਂਗਕੋਕ ਵਿਖੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਬੇਟੀ ਭੈਣ ਬੀਬੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦਾ ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਪੁੱਤਰ ਸ: ਸਰਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ 9-1-1959 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਸੀਟ ਬਾਬਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਭਾਈ ਸੇਠ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸੇਠ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਦੁਕਾਨ ਗਾਡਹੂੰਗ (ਰਾਜਦੇਮਰੋਡ) ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਸੋ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦੀਵਾਨ ਸੀ। ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਗੱਲ ਦੇਖੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ "ਨਦੀਆ ਵਹੁ ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਮੇਲਾ ਸੰਜੋਗੀ ਰਾਮ" ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨ ਆਈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ? ਇਹ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਰਚਨ ਵਾਲਾ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਜੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ 9-1-1959 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ। ਇਕ ਹੋਰ ਬਚਨ ਲਿਖਣੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:- ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੇਠ ਅਜੈਨ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ 8-1-1959 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਵਿਖੇ (ਲਾਟ ਜਾ ਰੋਡ, ਥ੍ਰੋਂਬੋਰਨ ਪਾਏ) (LA-PA YAH ROAD NEAR BIG CIRCLE, THONBURI) ਸਜਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਸ਼ੁਭ ਬਚਨ ਭੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਸਨ॥ ਇਸ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਖੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਬਚਨ ਸੇਠ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:- ਸੰਤ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ ਆਪ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਚਿੱਠੀ (ਸਿਆਮ) ਵਿਖੇ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਬਚਨ ਕੌਰ ਜੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਿਆਮ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਰਮਾ ਤੋਂ ਦੀ ਅਗਾਂਹ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਭਾਈ, ਏਡੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸਾਡੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਰਸਾਂ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਫੇਰ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਤੀਹ ਕੁ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣ

ਤ [illegible] ਸਾਹਬ [illegible] ਕੀਤਾ — [illegible] ਸਿੰਘ, [illegible] ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ [illegible]
[illegible] ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਤੇ ਸੰਨ 1900 ਵਿਚ ਚੀਨ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਚੀਨ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ
ਪ੍ਰੇਮ-ਕੀਰਤਨ [illegible] ਤੇ [illegible] ਦਾ ਮੇਲਾ ਤੇ [illegible] ਚੀਨ ਵਿਚ
[illegible]। [illegible] ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ [illegible] ਜੀ ਨੇ
[illegible] (ਨੈਰੋਬੀ) ਵਿਚ [illegible] ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ [illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ [illegible]
[illegible] ਹੈ ਤੇ ਇਸ [illegible] ਸਾਧ ਸੰਗਤ [illegible]
[illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਸਿੰਘ [illegible]
[illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ [illegible] ਸਮਾਚਾਰ [illegible] ਨੂੰ [illegible] ਤੇ
[illegible] ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ [illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible]
[illegible] ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਧ ਸੰਗਤ [illegible]
ਤੇ [illegible] ਉਸ ਵੇਲੇ [illegible] ਤੋਂ [illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ [illegible] ਵਿਚ [illegible] ਕੀਤਾ [illegible]
[illegible] ਹੈ ਉਸ ਦੇ [illegible] ਨੂੰ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਜੀ
[illegible] ਹੈ [illegible] ਤੇ [illegible]
[illegible] ਕੀਤੀ [illegible] ਤੇ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible]
[illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible]
[illegible] ਹਨ। [illegible]

ਵੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ ਸਬੰਧੀ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣ
ਪਰ ਇਸ ਕੀਤਾ ਜਤਨ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਪਰੰਤੂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨਾਮ ਜਾਣ ਦੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਹਾਂ। ਸੰਤ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ
ਦਿੱਲੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਸੰਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਸ਼ਾਮ, ਸੰਤ
ਅਜਾਨ ਸਿੰਘ ਇੰਨਸਾਫ਼, ਸ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਰਦੇਲ, ਸ. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਤੇ ਕੁਝ ਸੰਗਤ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ
ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਫਿਰ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਪਤੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਣ ਸਕਿਆ
ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਪੁਤਰ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਲ ਹੋਣਗੇ ਸੈਤਿਸੇ ਹੋਏ ਇਸ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮਧਾਰੀ
ਪੰਥ ਦੀ ਬਾਗ ਡੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ 10 ਸਤੰਬਰ 1959 ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਬੰਦੀ
ਦੀ ਰਸਮ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦਰ ਪਤੀ ਨੇ ਸੀ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਧਰ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜੋ ਇਸ ਵੱਡੇ, ਸਾਰੀ ਦੀ ਜਾਣ ਵਿਚ ਰੀਲਾ ਪਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਵੀ ਇਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਾਨੂੰ
ਹੈ ਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਦੀ ਗਰੰਥ ਦੇਸ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭੇਜੇ ਤੇ ਦੇ
ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਤਿਜੁਗ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਨੇ
ਵਿਚ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੰਛੀ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ॥ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਨਵੇਕ ਸਿੰਘ
ਕਵੀਸ਼ਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਕਈ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਵੀ
ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਕੇ 20-3-1959 ਨੂੰ ਸਚਖੰਡ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੋਂ
ਦਾ ਭੋਗ 21-4 ਤੇ 22-4 ਦੀ ਵਿਚਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਸਭ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕੱਠ ਸਨ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੇ ਵੀ ਸਭ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਸੀ ਦੰਗਾ ਦੀਲੇ ਵਿਖੇ
ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸਮਸਤ ਦੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਵਿਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਕੀਤੇ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮਰਥਾ
ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਿਆ ਸਕੇ, ਅੰਤ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਉਥੇ ਛੇਤੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ
ਆਸਾ ਹੀ ਤੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਣ ਲਗੀ ਸਭ ਸਾਥੀ ॥

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

"ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਣ ਬਹੁਤੇ ਫੁੱਟ ਗਈ ਜੋ ਸਿਹਤ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤਾ ਬਚਨ ਯਾਦ ਆਉਂਦਿਆਂ" ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਲੇਖ ਹਜ਼ੂਰ ਚਿੱਠ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਨਾਲ ਬਾਰੇ ਸਮਾਲੀ ਕੀਤੀ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਮੰਗਾਂਗੇ" ਸੋ ਇਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਟੁੱਟੇ ਫੁੱਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਾਣਦਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੋ ਭੁੱਲਾਂ ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੋ ਚੰਗੇ ਅੱਖਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੇਖ ਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਸਦੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੰਨ ੧੯੫੧ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੀਕ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੇ ਹੁਣ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹਜ਼ੂਰ ਪ੍ਰਭੂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਦਾਨ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਾਉਣਗੇ।"

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਕ

ਅਤੇ

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਚੰਦ

ਮਿਤੀ 30 ਜਨਵਰੀ 1989

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

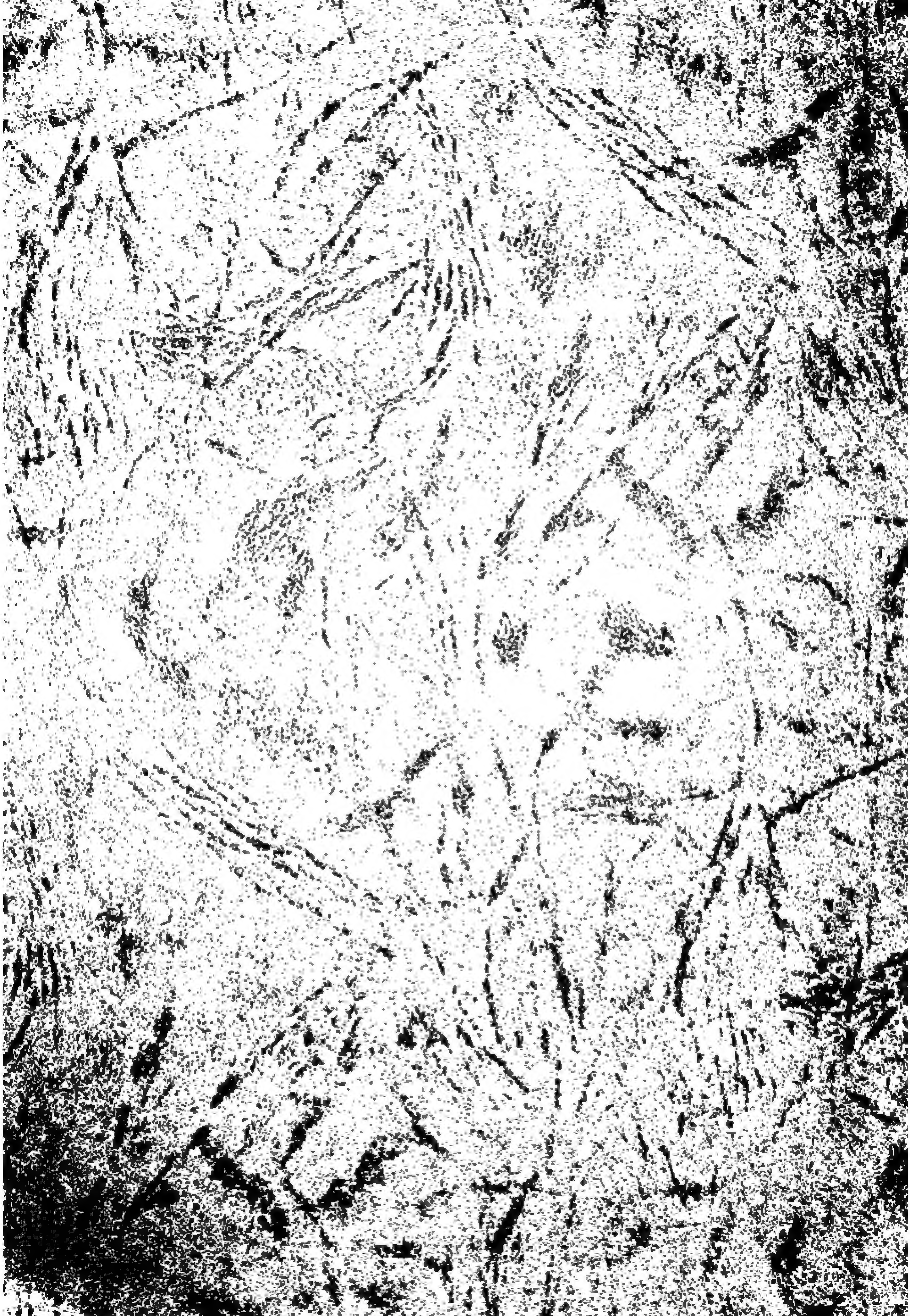

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com